

Аналіз соціально- економічної ситуації деокупованих громад

Херсонська область

Copyright © 2024 Parliamentary Centre та Лабораторія законодавчих ініціатив

Всі права захищено

Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена, збережена в пошуковій системі чи передана в будь-якій формі чи будь-якими засобами – електронними, механічними, шляхом фотокопіювання, запису чи іншим способом – без попереднього дозволу Парламентського центру та Лабораторії законодавчих ініціатив.

Цей аналітичний документ підготовлено в рамках проекту «Парламентська підзвітність сектору безпеки в Україні» (PASS Ukraine). Фінансова підтримка була надана у рамках Програми розбудови миру та стабілізації (PSOPs) Міністерства міжнародних справ Канади (GAC). Жодна частина публікації не може бути відтворена, збережена в пошуковій системі або передана в будь-якій формі і будь-якими засобами – електронними, механічними, шляхом відеозапису або іншим чином – без попереднього дозволу Парламентського центру й Лабораторії законодавчих ініціатив.

Погляди, які викладені у цьому документі, не обов'язково відображають погляди Міністерства міжнародних справ Канади (GAC).

Організації виконавці

Парламентський центр – заснований у 1968 для надання підтримки Парламенту Канади, є однією з найдосвідченіших безпартійних, неурядових організацій Канади. Центр підтримує інклюзивні та підзвітні демократичні інституції. На сьогодні він підтримує тисячі демократичних діячів і понад 120 законодавчих органів на регіональному, національному та субнаціональному рівнях у більш ніж 70 країнах.

Підхід Парламентського центру є безпартійним, не директивним і заснований на активній участі всіх громадян, зокрема жінок і вразливих груп населення, зосереджуючись на підтримці інституцій та діячів, які дозволяють країнам повністю розкрити свій демократичний потенціал. Завдяки унікальним проєктам, які були розроблені з місцевими партнерами, він будує партнерські відносини, які розвивають і захищають демократичні практики. Такі цілі необхідні для мирних, безпечних і процвітаючих суспільств. Парламентський центр є світовим лідером демократії.

[Посилання на веб-сайт](#)

Лабораторія законодавчих ініціатив (ЛЗІ) – провідний незалежний український аналітичний центр, який працює з 2000 року.

Діяльність ЛЗІ спрямована насамперед на посилення інституційної спроможності парламенту й уряду, продовження європейської та євроатлантичної інтеграції, підтримку стабільності та відбудови України для подолання наслідків агресії з боку РФ, моніторинг і підтримку реформ у сфері правосуддя та безпеки, політичну і громадянську просвіту.

Місія Лабораторії законодавчих ініціатив – розбудувати демократичну країну на засадах професійної політики; відстоювати суспільний інтерес; підтримувати стійкість й інституційний розвиток ключових державних інституцій; впливати на законотворчий процес та формування державних політик, аби ухвалені рішення були зважені й обґрунтовані, реформи – комплексні, а державне управління – ефективним.

[Посилання на веб-сайт](#)

Зміст

Список скорочень	5
Резюме	6
Методологія	8
Взаємозв'язок соціально-демографічної ситуації та можливостей забезпечення послугами	10
Інфраструктурна доступність	15
Фінансові показники	17
Доходи місцевих бюджетів територіальних громад	18
Видатки місцевих бюджетів територіальних громад	25
Міграційні процеси у громадах	29
Показники співпраці	31
Висновки	33
Додаток	35

Список скорочень

ВРУ — Верховна Рада України

ВПО — внутрішньо переміщена особа

ЖКГ — житлово-комунальне господарство

Мінфін — Міністрство фінансів України

ПДФО — податок на доходи фізичних осіб

ТГ — територіальна громада

ЦНАП — Центр надання адміністративних послуг

Резюме

Можна визначити такі основні тенденції в основних сферах деокупованих громад Херсонської області:

1. Значне зменшення кількості жителів після початку повномасштабного вторгнення. Загалом станом на травень 2024 рік у 16 деокупованих громадах (Нововоронцовська, Бериславська, Новорайська, Борозенська, Великоолександрівська, Високопільська, Калинівська, Кочубеївська, Милівська, Новоолександрівська, Чорнобаївська, Дар'ївська, Музиківська, Станіславська, Білозерська, Херсонська громади) Херсонської області кількість жителів зменшилася до 154 133¹, що є майже на 296 000 жителів (65%) менше порівняно з кількістю жителів до 2022 року. Громади відрізняються за своєю площею, щільністю населення, географічним розташуванням, що впливає на соціально-економічну ситуацію. Найбільше скорочення кількості жителів спостерігається у Херсонській громаді, тоді як до повномасштабного вторгнення вона була найбільш густонаселеною громадою із усіх 17. Значне скорочення кількості жителів спостерігається у Бериславській громаді (з 2022 року кількість жителів зменшилася на 15 962).
2. Значною є кількість людей старшого віку, які проживають у деокупованих громадах: 15% від загальної кількості жителів у всіх громадах.
3. У більшості громад кількість ВПО у 2024 році збільшилася порівняно з січнем 2023 року. Проте у значній частці громад (8 із 17) не фіксувалися дані щодо кількості ВПО за минулорічний період. Частина громад не мають даних про ВПО станом на сьогодні. У 9 громадах із 17, які обраховують дані щодо ВПО, кількість ВПО збільшилася на 9534 осіб порівняно із січнем 2023 року.
4. У всіх громадах надається гуманітарна допомога. У деяких громадах гуманітарною допомогою забезпечені найбільш вразливі категорії жителів, а у частини громад – всі жителі. Наприклад, у Білозерській, Станіславській, Музиківській, Дар'ївській, Калинівській, Борозенській, Новорайській, Бериславській громадах всім жителям забезпечується гуманітарна допомога.
5. Майже всі громади не мають доступу до інформації про своїх жителів, які виїхали за межі їхньої громади і зареєстровані як ВПО в інших громадах Херсонщини, в інших областях або країнах.
6. Сукупно у всіх деокупованих громадах уклали 21 договір міжнародного партнерства (Херсонська, Бериславська і Милівська громади – мають найбільшу кількість договорів). Проте більшість деокупованих громад не мають укладених договорів міжнародного партнерства, що свідчить про низький рівень залученості громад до міжнародної співпраці. Окрім цього, за результатами аналізу фінансових показників у 2023 році та

---

¹ Від Тягинської громади не вдалося отримати дані щодо точної кількості жителів станом на травень 2024 року, оскільки громада не має таких даних.

січні – травні 2024 року, жодна деокупована громада Херсонщини не отримувала цільових надходжень від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, а в умовах браку фінансових ресурсів досить перспективним джерелом залучення коштів на відновлення та відбудову громад/регіонів є активізація міжнародного співробітництва.

7. У більшості деокупованих громад системно працюють громадські організації. Здебільшого, це міжнародні організації та організації, які надають гуманітарну допомогу. Винятками є Тягинська, Милівська, Новоолександрівська громади, що пов'язано із високим рівнем небезпеки у цих громадах, на що зважають громадські організації у своїй діяльності.
8. У більшості деокупованих громад немає недержавних надавачів соціальних послуг. Це пов'язано як із недосконалими механізмами для залучення недержавних надавачів соціальних послуг, так і з безпековою ситуацією у цих громадах.
9. Фінансові показники за 2023 рік свідчать про низький та подекуди критичний рівень фінансової спроможності більше половини громад. Щобільше, громади залежать від дотацій та субвенцій, що свідчить про їх неспроможність виконувати за рахунок власних фінансових ресурсів владні повноваження.

Ключові аспекти виконання місцевих бюджетів у динаміці за січень–травень 2024 року відносно 2023 року:

- ▶ більше половини доходів громад становлять субвенції та дотації (зокрема у 2023 році – 52,4%), їх частка у січні–травні 2024 року зростає у структурі доходів до 64,7% через збільшення розмірів трансфертів та збереження реверсної дотації;
- ▶ у структурі власних доходів ПДФО скорочується з 75,6% до 45,7% через вилучення «військового» ПДФО з місцевих бюджетів;
- ▶ зростають власні надходження бюджетних установ з 10,4% до 26,7%, з яких 99% – благодійна, гуманітарна, волонтерська, міжнародна технічна допомога, гранти тощо;
- ▶ зростають надходження від сплати єдиного податку з 9,2% до 16,7% завдяки скасуванню «особливого» періоду оподаткування суб'єктів господарювання на спрощеній системі;
- ▶ зростають надходження від акцизного податку з 1,7% до 4,2% завдяки підняттю ставок оподаткування на пальне до рівня довоєнного періоду;
- ▶ скорочуються видатки на сферу освіти з 54,3% до 44,7%, зокрема через пошкоджену та зруйновану інфраструктуру, дистанційний формат навчання у закладах освіти, скорочення кількості дітей, студентів та викладачів тощо;
- ▶ видатки на оплату праці у січні–травні 2024 року складають 51,7% видатків громад та є найбільшою статтею витрат протягом 2023–2024 років;
- ▶ зростають капітальні видатки з 9,1% до 12,2%, зокрема, через виділення коштів на забезпечення громадян житлом та іншим майном;
- ▶ понад 60–70% видатків на здійснення загальнодержавних функцій спрямовуються на оплату праці працівників органів місцевого самоврядування.

Методологія

Ще у 2023 році Лабораторія законодавчих ініціатив у співпраці з Комітетом ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування проводила дослідження щодо стану публічних послуг у деокупованих громадах Херсонської області, у результаті якого виявлені основні проблеми у наданні публічних послуг та ймовірні шляхи їх вирішення². У процесі дослідження публічних послуг виникла необхідність у зборі додаткової інформації, що виходить за рамки питання публічних послуг. Для повноцінного аналізу ситуації та виявлення взаємозалежностей між проблемами зібрано набори даних щодо соціально-економічної ситуації у деокупованих громадах Херсонської області. Власне, результати аналізу цих даних представлені у цьому аналітичному матеріалі.

Збір набору даних відбувався за 5 показниками:

1. **Соціально-демографічний:** кількість жителів станом на травень 2024 року у розрізі соціальної структури населення (люди старшого віку; люди з інвалідністю; діти шкільного віку; особи та сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах; особи, які потребують паліативної допомоги, тощо).
2. **Інфраструктурний:** кількість закладів, які утримуються за рахунок місцевого бюджету; місцерозташування закладів; стан функціонування закладів (задовільний, незадовільний).
3. **Фінансовий:** виконання бюджету територіальними громадами Херсонщини у 2023 році та січні–травні 2024 року.
4. **Показник міграційних тенденцій:** кількість ВПО (порівняння між 2023 і 2024 рр.; кількість осіб, які вибули з громади (у іншу громаду області, іншу область, іншу країну); кількість осіб, що отримують гуманітарну допомогу).
5. **Показник співпраці:** кількість укладених договорів міжнародного партнерства; кількість договорів співробітництва між громадами; співпраця з громадськими організаціями; наявність недержавних надавачів соціальних послуг.

Проведений аналіз соціально-економічної ситуації деокупованих громад Херсонської області є пілотним дослідженням, а методика оцінки може масштабуватись на інші деокуповані громади України (нині й у майбутньому). Географія дослідження – 17 громад Херсонської області, тобто вся деокупована частина території області: Бериславська, Білозерська, Борозенська, Великоолександрівська, Високопільська, Дар'ївська, Калинівська, Кочубеївська, Милівська, Музиківська, Нововоронцовська, Новорайська, Новоолександрівська, Станіславська, Тягинська, Херсонська, Чорнобаївська громади. Часовий період проведення дослідження – червень–липень 2024 року.

---

² [Оцінка стану публічних послуг у деокупованих громадах \(Херсонська область\). Лабораторія законодавчих ініціатив.](#)

Всі дані були зібрані безпосередньо із територіальних громад, додаткова інформація щодо фінансового показника була отримана із відкритого порталу Мінфіну «Open budget». Тому результати аналізу базуються на точних даних. Проте важливо зазначити, що не у всіх громадах вдалося зібрати повні дані: деякі громади не фіксують дані щодо кількості жителів, кількості людей старшого віку, показників міграцій, кількості ВПО тощо. Це пов'язано із об'єктивними проблемами, що виникли через повномасштабне вторгнення: браком кадрів у громадах, безпековими умовами, швидкою міграцією тощо. Тому ці фактори зумовили певне обмеження результатів аналізу. Відсутні набори даних за такими показниками у таких громадах:

1. Соціально-демографічні показники: кількість людей старшого віку 60–79 років (Тягинська, Херсонська громади); кількість людей 80+ років (Херсонська громада); кількість безробітних (Тягинська, Калинівська, Милівська, Чорнобаївська, Дар'ївська, Станіславська громади); кількість одиноких матерів (Великоолександрівська громада); особи, які перебувають у складних життєвих обставинах (Дар'ївська громада); загальна кількість жителів станом на травень 2024 (Тягинська громада); кількість жителів до 2022 року (Тягинська, Станіславська громади).
2. Показники міграційних тенденцій: кількість ВПО станом на травень 2024 рік (Борозенська громада); кількість ВПО станом на 2023 рік (Тягинська, Борозенська, Високопільська, Калинівська, Кочубеївська, Чорнобаївська, Дар'ївська, Музиківська); кількість осіб, які вибули і проживають у іншій громаді, області, країні (більшість деокупованих громад не мають таких даних).

Взаємозв'язок соціально-демографічної ситуації та можливостей забезпечення послугами

У цьому підрозділі наведені результати аналізу даних щодо соціальної структури деокупованих громад та взаємозалежності між проблемами, соціально-демографічними змінами і можливостями надання публічних послуг. Оскільки у деокупованих громадах Херсонської області після початку повномасштабного вторгнення значно скоротилася кількість жителів, а міграційні процеси відбуваються швидко, і почасти хаотично, – організувати процес надання послуг стало важче.

Загалом станом на травень 2024 рік у 16 деокупованих громадах (Нововоронцовська, Бериславська, Новорайська, Борозенська, Великоолександрівська, Високопільська, Калинівська, Кочубеївська, Милівська, Новоолександрівська, Чернобаївська, Дар'ївська, Музиківська, Станіславська, Білозерська, Херсонська громади) Херсонської області кількість жителів зменшилася до 154 133³, що є майже на 296 000 жителів (65%) менше порівняно з кількістю жителів до 2022 року. Громади відрізняються за своєю площею, щільністю населення, географічним розташуванням, що впливає на соціально-економічну ситуацію. Найбільшого скорочення кількості жителів зазнала Херсонська громада (зменшення на 70% жителів порівняно з періодом до повномасштабного вторгнення), Бериславська громада (зменшення на 88% порівняно з періодом до 2022 року) та Чернобаївська громада (зменшення на 57%). В інших громадах також скоротилася кількість жителів, окрім Борозенської громади, де зафіксовано зростання на 789 жителів, що пов'язано з її географічним розташуванням і відносною безпекою порівняно з іншими громадами області. Скорочення кількості жителів пов'язано із тимчасовою окупацією, бойовими діями та постійними обстрілами. Водночас представники громад зазначили, що відразу після деокупації громад кількість жителів була ще меншою, проте поступово люди поверталися й почали звертатися за адміністративними, соціальними послугами.

У деокупованих громадах достатньою мірою представлена категорія людей старшого віку (15% від загальної кількості жителів усіх громад) та учні, які здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти (23%). Серед інших соціально вразливих категорій населення варто виділити такі:

- ▶ особи/сім'ї, які належать до вразливих груп або перебувають у складних життєвих обставинах (3,4%). Проте важливо зауважити, що кількість осіб цієї групи може бути значно більшою через відсутність самозвернень осіб за соціальними послугами та, відповідно, нечіткий облік осіб цієї категорії. Окрім того, до цієї категорії можуть бути віднесені й люди старшого віку та особи з інвалідністю;
- ▶ повнолітні особи з інвалідністю (3%);
- ▶ діти з інвалідністю (1%);
- ▶ діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування; діти, які перебувають у складних життєвих обставинах (0,5%);
- ▶ одинокі матері (0,5%);
- ▶ повнолітні недієздатні особи, яким не призначили опікуна (0,1%);
- ▶ повнолітні особи, які потребують паліативної допомоги (0,1%).

³ Від Тягинської громади не вдалося отримати дані щодо точної кількості жителів станом на травень 2024 рік.

Важливо розділяти категорії людей старшого віку 60–79 років та 80+ років, оскільки люди з першої групи можуть бути економічно активними, займатись певними видами діяльності, натомість люди з другої групи можуть потребувати спеціалізованих послуг (як-от догляд вдома, денний догляд тощо).

Громада	Кількість людей у віці 60–79	Кількість людей у віці 80+
Милівська ТГ	43%	2%
Новоолександрівська ТГ	42%	5%
Білозерська ТГ	39%	3%
Новорайська ТГ	37%	6%
Дар'ївська ТГ	36%	5%
Кочубеївська ТГ	33%	5%
Калинівська ТГ	30%	4%
Великоолександрівська ТГ	30%	8%
Чорнобаївська ТГ	28%	1%
Високопільська ТГ	28%	14%
Нововоронцовська ТГ	23%	4%
Музиківська ТГ	19%	3%
Станіславська ТГ	19%	10%
Бериславська ТГ	36%	6%
Борозенська ТГ	14%	1%

Табл. 1. Кількість осіб старшого віку станом на травень 2024 рік (% від загальної кількості жителів громад)

Хоч і у кожній громаді проживає певна частка людей старшого віку, проте не кожна громада спроможна забезпечувати послуги для цих осіб. Не у всіх громадах люди старшого віку можуть отримати послуги, які актуальні для цієї соціальної групи, а саме: підтримане проживання, догляд вдома, догляд стаціонарний, денний догляд, натуральна допомога. Наприклад, *денний догляд* надається тільки у двох деокупованих громадах (Новоолександрівська, Чорнобаївська громади), *підтримане проживання* для людей старшого віку – у трьох громадах (Білозерська, Калинівська та Новорайська громади), а у Музиківській громаді ця послуга надається частково, тобто не у всіх населених пунктах, а саме: Східне, Загорянівка, Мирошниківка, Висунці.

Водночас послуга *екстрене кризове втручання*, яка має надаватися в період дії воєнного стану, – у половині 17 громад не надається. У деяких громадах ця послуга надається не у всіх населених пунктах, що пов'язано із постійними обстрілами. *Догляд стаціонарний* надається тільки у двох громадах – Новоолександрівській та Великоолександрівській. *Натуральна допомога* (яка також може бути актуальною для людей старшого віку) – надається у семи громадах, у двох громадах частково – тобто не у всіх населених пунктах.

Ймовірною причиною відсутності цієї послуги є брак транспортних засобів для пересування соціальних працівників та робітників.

Порівняно з іншими соціальними послугами, кращою є ситуація із послугою *догляд вдома*, що надається в більшості деокупованих громад і, вірогідно, є актуальною для людей старшого віку. У трьох громадах ця послуга забезпечується не у всіх населених пунктах (Дар'ївська, Музиківська, Тягинська громади).

Особливої уваги потребує категорія осіб, яким необхідна *паліативна допомога*. Сукупно у деокупованих громадах таких осіб є 126 (а саме в Борозенській, Дар'ївській та Музиківській громадах). Водночас можливості для забезпечення *послугою паліативного догляду, за даними громад*, є тільки в Білозерській громаді і частково у Чернобаївській, тобто не у тих громадах, де проживають особи цієї категорії. Також зафіксована проблема з повнолітніми недієздатними особами, яким не призначили опікуна: таких осіб у деокупованих громадах області 222 (найбільше – у Херсонській громаді).

Людей з інвалідністю у області майже 6100 (4% від загальної кількості жителів), найбільшу частку з них складають повнолітні особи (4652 осіб). Актуальними послугами для таких осіб та їхніх родин можуть бути:

підтримане проживання; соціальний супровід; соціальна інтеграція та реінтеграція; денний догляд дітей з інвалідністю; соціальна реабілітація; тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за людьми з інвалідністю; фізичний супровід для осіб з інвалідністю; транспортні послуги.

Проте *підтримане проживання* надається тільки у трьох громадах і частково – в одній громаді (тобто не у всіх населених пунктах). *Денний догляд дітей з інвалідністю, соціальна реабілітація, фізичний супровід* тільки частково надається у Чернобаївській громаді. Послуга *тимчасового відпочинку* взагалі не забезпечується в області, а *транспортні послуги* – частково в Новорайській і Бериславській громадах.

Значною є частка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (загалом у всіх 17 громадах – 821 дитина). Найбільше дітей цієї категорії – у Херсонській, Нововоронцовській та Високопільській громадах. Проте у Високопільській та Херсонській громадах не надаються такі послуги, як *догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних*; також у Високопільській громаді немає такої послуги, як *соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування*. Це свідчить про необхідність актуалізації послуг для цієї категорії дітей, оскільки вони мають право отримувати послуги згідно з Конвенцією про права дитини, а держава повинна гарантувати забезпечення послугами дітей. Так, у ст. 20 Конвенції зазначено, що

«дитина, яка тимчасово або постійно позбавлена сімейного оточення або яка в її власних якнайкращих інтересах не може залишатися в такому оточенні, має право на особливий захист і допомогу, що надаються державою»⁴.

Оскільки у громадах переважають соціально вразливі категорії осіб, які потребують послуг, важливим ресурсом для громад можуть бути особи, які офіційно зареєстровані як безробітні та перебувають на обліку у Центрі зайнятості. У деяких громадах ці дані відсутні

⁴ Конвенція про права дитини.

та не фіксуються. За даними громад, які фіксують такі дані та надали їх, загалом у деокупованих громадах – 1997 осіб цієї категорії (1,3% від загальної кількості жителів).

Освітній процес відбувається в онлайн-форматі, оскільки громади перебувають в умовах постійних обстрілів, а навчальні заклади – пошкоджені або зруйновані. У 10 із 17 громад заклади загальної середньої освіти I–III ступенів у всіх населених пунктах потребують відбудови; у чотирьох громадах – у частині населених пунктів, і тільки у трьох громадах стан шкільних закладів задовільний.

Пропозиція:

1. Необхідно провести оцінку потреб соціально вразливих груп, які проживають у громадах, для того щоб організувати базові соціальні послуги та за необхідності залучити провайдерів соціальних послуг різних форм власності (як державних, так і недержавних).
2. Оптимізувати послуги для людей старшого віку, кількість яких у громадах є значною, а необхідних соціальних послуг – бракує. В ситуації недостатньої кількості кадрів доцільно залучити недержавних провайдерів соціальних послуг. Важливо наголосити, що потреби людей старшого віку 60–79 років та осіб 80+ років можуть різнитися, тому слід провести оцінку потреб та дослідити потенціал залучення цієї категорії до економічної діяльності.
3. Необхідно переглянути особливості надання послуги паліативного догляду. Оскільки сукупно у всіх громадах незначна кількість осіб потребує цієї послуги, можливості забезпечення якої є тільки у двох громадах, ймовірним розв'язанням проблеми може бути залучення структур обласного рівня для комплексного надання допомоги цій категорії осіб або профільних громадських організацій.
4. Оскільки у громадах переважають соціально вразливі категорії осіб, які потребують послуг, важливим ресурсом для громад можуть бути особи, які офіційно зареєстровані як безробітні та перебувають на обліку у Центрі зайнятості. Для залучення цієї групи до економічної діяльності у сфері послуг (особливо соціальних) необхідно провести аналіз потреб цих людей, організувати додаткове навчання для них та у подальшому – працевлаштування відповідно до їхніх запитів. Бо саме у деокупованих громадах у зв'язку із браком кадрів посади у сфері послуг – вакантні, а працівники – перевантажені.
5. Для організації та підтримки навчального процесу необхідне забезпечення громад відповідними технічними засобами. Оскільки повноцінна відбудова навчальних закладів в умовах постійних обстрілів, війни, що триває (постійної), є неможливою, для розуміння доцільності відбудови варто провести додаткове моделювання співвідношення кількості учнів, потенціал повернення людей в громади і потреб у відбудові школи.

Інфраструктурна доступність

У кожній громаді після деокупації та у зв'язку з постійними обстрілами пошкоджено та зруйновано інфраструктуру. В умовах війни, що триває (постійної), відбудова є швидше не раціональною, оскільки об'єкти можуть зазнавати повторних руйнувань.

Більшість закладів та установ на території громад, які фінансуються з місцевого бюджету:

- ▶ пошкоджені внаслідок російської агресії та потребують відбудови (у деяких громадах всі заклади потребують відбудови чи реконструкції, наприклад, у Бериславській громаді, яка розташована територіально близько до тимчасово окупованої території);
- ▶ розташовані у центрі громади (здебільшого, це ЦНАПи, заклади загальної середньої освіти, лікарні, адміністративні установи, заклади культури), тому часто працівники цих закладів можуть потребувати транспорт для забезпечення жителів з інших населених пунктів послугами;
- ▶ більшість закладів потребують облаштування в них укриття.

Представники громад зазначали, що адміністративні послуги є одними з найбільш пріоритетних відразу після деокупації і, відповідно, Центри надання адміністративних послуг відновлювали роботу якнайшвидше. Там, де вони зруйновані, для забезпечення жителів послугами використовують мобільні Центри надання адміністративних послуг.

У медичній сфері фельдшерсько-акушерські пункти у більшості громад пошкоджені або у частини населених пунктах, або у всіх. Аналогічна ситуація з лікарнями: тільки у одній громаді лікарня у задовільному стані, а у більшості громад вони потребують відбудови чи реконструкції. Щодо соціальної сфери, установи соціального захисту та комунальні установи пошкоджені у п'яти громадах: Бериславська, Новорайська, Високопільська, Новоолександрівська, Херсонська.

Пропозиції:

1. Через пошкоджену та зруйновану інфраструктуру підвищується актуальність застосування мобільних центрів надання соціальних послуг.
2. Слід забезпечити транспортом для виїзду у віддалені населені пункти соціальних працівників, адміністраторів Центрів надання адміністративних послуг, медичних служб.

Фінансові показники

Доходи місцевих бюджетів територіальних громад

Збалансованість доходів та видатків місцевого бюджету, достатній рівень інфраструктурних та кадрових ресурсів є основними показниками спроможності територіальної громади вирішувати питання місцевого значення. Постійне наповнення місцевих бюджетів доходами забезпечує надання важливих публічних послуг жителям, зокрема адміністративних, соціальних, освітніх послуг, а також послуг системи охорони здоров'я та громадської безпеки.

Одним з найбільших викликів, з якими стикнулись громади в умовах війни, є їх фінансова спроможність при виконанні повноважень з надання публічних послуг та розвитку інфраструктури. Найбільш складним був 2022 рік, адже громади не були готовими до початку повномасштабної війни, тому увагу було зосереджено на підтриманні найбільш пріоритетних напрямів державної політики та перерозподілі бюджетних коштів для забезпечення спроможності громад. За підсумками 2023 року, більше половини деокупованих громад мають низький, а подекуди критичний рівень фінансової спроможності. Щобільше, громади залежать від дотацій та субвенцій, оскільки у 2023 році 52,4% доходів громад склали трансферти з державного та місцевих бюджетів, що свідчить про неспроможність громад виконувати владні повноваження за рахунок власних фінансових ресурсів. За підсумками 2023 року, 429 громад України (29,8%) належать до найнижчих категорій спроможності. Більшість таких громад розташовані на територіях бойових дій або є близькими до зони бойових дій. Так, у Херсонській області налічується 36 громад з критичним рівнем спроможності (або 73,5% від загальної кількості громад області), ще 18,4% громад мають низький рівень, 4,1% – задовільний рівень, 4,1% – оптимальний рівень⁵.

У динаміці показників виконання бюджетів громад у січні–травні 2024 року відносно 2023 року впав рівень доходів у трьох громадах:

1. Музиківській сільській громаді – на 36,9% (через скорочення власних надходжень бюджетних установ на 61,5% та трансфертів на 24,5%);
2. Тягинській сільській громаді – на 32,3% (через скорочення ПДФО на 88,9% та трансфертів на 4%);
3. Новорайській сільській громаді – на 4,6% (через скорочення трансфертів на 19,4%).

Інші територіальні громади Херсонщини у січні–травні 2024 року показують зростання доходів відносно цього ж періоду 2023 року. Найбільше зростання доходів зафіксовано у Станіславській сільській громаді – на 120,6%, що відбулося завдяки зростанню неподаткових надходжень з 0,2 млн грн до 26,6 млн грн, ПДФО – на 72,4% та трансфертів – на 13%. Друге місце посідає Калинівська селищна громада – доходи зросли на 90,5% завдяки зростанню більше ніж удвічі ПДФО (172%), у сім разів податкових надходжень та на 34,2% трансфертів.

В умовах високого рівня дотаційності громад утворився профіцит місцевих бюджетів в середньому 0,6%. **Найвищі показники профіциту бюджету у Тягинській та Новорайській сільських**

⁵ Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2023 року.

територіальних громадах, у яких доходи майже удвічі перевищують видатки (на 55%). У інших громадах, крім Херсонської громади, профіцит бюджету становить від 10% до 36%.

Порівняно із 2021 роком, у 2022 році доходи територіальних громад Херсонської області впали на 30,3%, а у 2023 році – майже на 4%. Найбільш складна ситуація із недоотримання доходів склалась у Херсонській та Бериславській міських громадах у 2023 році відносно 2021 року. Зокрема у Херсонській міській громаді загальна сума доходів впала на 25,8%, у тому числі ПДФО на 25,7%, що, своєю чергою, спричинило дефіцит бюджету майже у 13%. У Бериславській міській громаді доходи впали майже на 25%, зокрема надходження ПДФО скоротились на 43,2%.

Надходження міжбюджетних трансфертів (субвенції, дотації)

Більше половини доходів територіальних громад становлять субвенції та дотації з державного та місцевих бюджетів. Близько 34% міжбюджетних трансфертів спрямовуються на сферу освіти у формі освітньої субвенції, а також субвенції на підтримку осіб з особливими освітніми потребами.

У 2023 році найбільш дотаційними громадами були Калинівська та Високопільська селищні та Новорайська сільська громади. Лише у чотирьох громадах (Херсонській міській, Кочубеївській, Чернобаївській та Музиківській сільських громадах) частка всіх дотацій та субвенцій у структурі доходів становить менше 50%. Аналогічна ситуація зберігалася й у січні–травні 2024 року, зокрема обсяг субвенцій та дотацій щодо аналогічного періоду 2023 року зріс з 57,2% до 64,7%.

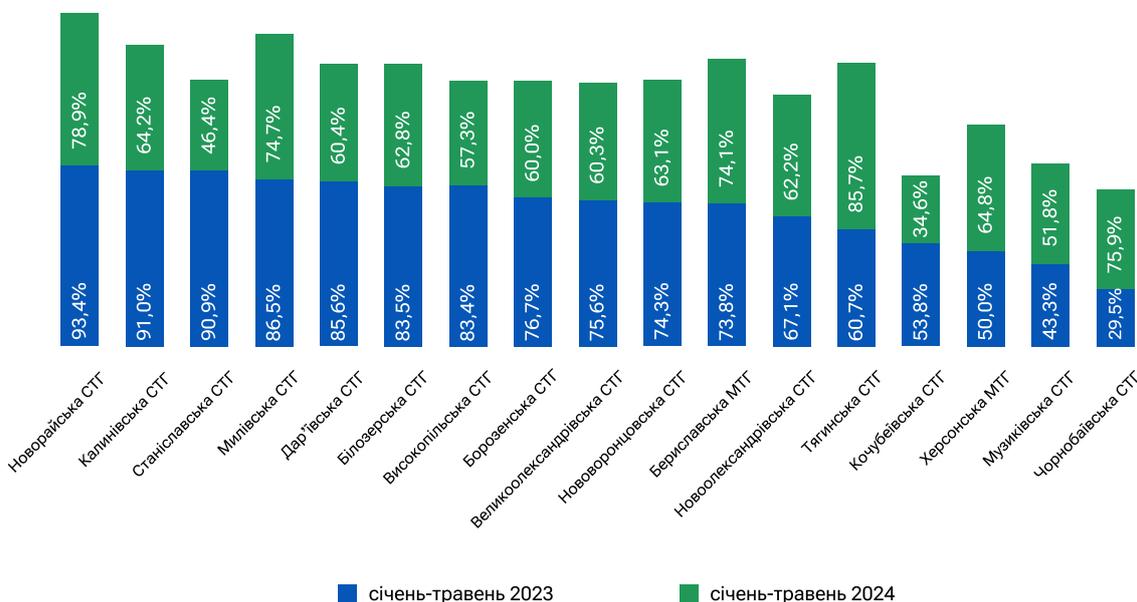

Рис. 1. Частка дотацій та субвенцій з державного та місцевих бюджетів у загальному обсязі доходів територіальних громад Херсонщини у січні–травні 2023 та 2024 років⁶.

⁶ Розроблено ЛЗІ за даними вебпорталу Мінфіну.

Для підтримки фінансової стійкості громад в умовах війни та забезпечення збалансованості місцевих бюджетів всі проаналізовані громади Херсонщини у 2023 році отримали базові дотації з державного бюджету, загальний обсяг яких збільшився майже в 4 рази порівняно із 2021 роком (з 134,2 млн грн до 534,8 млн грн). **При цьому реверсна дотація у 2023 році знизилась до нуля.**

Згідно з розписом державного бюджету на 2024 рік⁷ (станом на 01.08.2024), передбачено зменшення обсягу базової дотації громадам на 41,2% (або 220,8 млн грн) порівняно з 2023 роком. Обсяг базової дотації скорочується для усіх громад, крім Херсонської міської громади, для якої дотація зросла майже на 25,5%. При цьому Високопільській селищній та Кочубеївській сільській громадам базова дотація не передбачена. **Це пов'язано з тим, що розподіл базових та реверсних дотацій залежить від кількості населення у громаді, надходжень ПДФО та індексу податкоспроможності.** Якщо такий індекс є низьким, тобто менше 0,9, – громада отримує базову дотацію для забезпечення спроможності бюджету, якщо більше 0,9 (до 1,1) – дотації не встановлюються. Реверсні дотації у 2024 році зберігаються у місцевих бюджетах⁸.

Зростання частки міжбюджетних трансфертів у структурі доходів громад є наслідком законодавчих змін, внесених у листопаді 2023 року до Бюджетного кодексу України⁹. Так, для підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України з місцевих бюджетів було вилучено ПДФО від грошового забезпечення та інших виплат, одержаних військовими, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу.

Вилучення «військового» ПДФО погіршило й без того нестійкий фінансовий стан громад, які в умовах нестабільної економічної ситуації та зовнішніх викликів потрапляють у дедалі більшу залежність від дотацій. Оскільки Бюджетна декларація на 2025–2027 роки¹⁰ передбачає збереження норм зарахування «військового» ПДФО, надання додаткових дотацій як компенсаторного механізму є надзвичайно важливим фактором для недопущення колапсу у громадах.

Власні надходження територіальних громад (без субвенцій та дотацій)

За підсумками 2023 року, частка власних доходів деокупованих територіальних громад Херсонської області складає 47,6%. Власні доходи громад в середньому на 80% формуються за рахунок податкових надходжень та на 20% – неподаткових надходжень.

У 2023 році у структурі власних доходів 65% надходжень склали надходження ПДФО, 19% – власні надходження бюджетних установ, 9% – єдиний податок, 3% – податок на майно, 2,6% – акциз, менше 1% – інші надходження, що включають адміністративні збори

⁷ Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік».

⁸ Бюджетний кодекс України.

⁹ Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України».

¹⁰ Постанова КМУ «Про схвалення Бюджетної декларації на 2025–2027 роки».

(платежі), рентну плату, екологічний податок, податок на прибуток, туристичний збір та збір за місяця для паркування транспортних засобів.

У січні–травні 2024 року структура власних доходів відносно 2023 року не зазнала суттєвих змін.

Загалом частка власних доходів у структурі доходів громад скоротилась з 42,8% (818,4 млн грн) до 35,3% (841,6 млн грн), що зумовлюється скороченням податкових надходжень на 17,8% через вилучення «військового» ПДФО з місцевих бюджетів та зростання трансфертів.

Надходження ПДФО хоч і скорочуються у 2024 році, проте у структурі власних доходів незмінно посідають перше місце. Інші податкові та неподаткові надходження мають тенденцію до зростання завдяки підвищенню ставок податків та зборів, а також залученню громадами додаткових джерел фінансування як у грошовій, так і в натуральній формах.

У січні–травні 2024 року найбільшу частку власних доходів мали Кочубеївська (65,4%), Музиківська (48,2%) та Станіславська (53,6%) сільські громади; ця частка щонайменше на 60% складається з власних надходжень бюджетних установ від надання платних послуг та інших джерел власних надходжень.

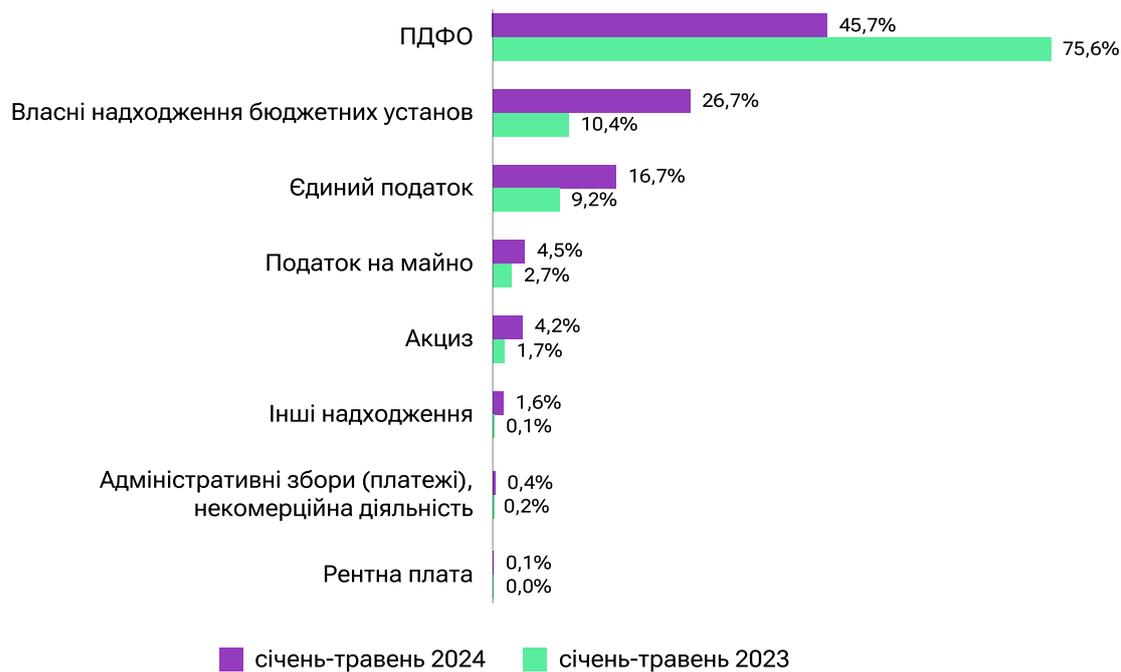

Рис. 2. Структура власних доходів територіальних громад Херсонської області у січні–травні 2023 та 2024 років (без субвенцій та дотацій).

Податок на доходи фізичних осіб

ПДФО є одним із основних джерел формування податкових надходжень місцевих бюджетів. Так, у 2023 році ПДФО склав 1 435,6 млн грн, або 81,4% від податкових надходжень громад. **У січні–травні 2024 року ПДФО у структурі податкових надходжень скоротилося до 64%.** Різке скорочення ПДФО у структурі податкових надходжень відбувається з листопада 2023 року, що пов'язано із вилученням ПДФО з виплат військових та поліцейських з місцевих бюджетів до державного бюджету.

Так, до 1 жовтня 2023 року 64% ПДФО спрямовувалось до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад та 15% – до обласних бюджетів. Через збільшення кількості військовослужбовців та, відповідно, обсягів виплат надходження ПДФО до місцевих бюджетів невпинно зростали, особливо у громадах, де юридично зареєстровані військові частини. Після вилучення «військового» ПДФО у листопаді–грудні 2023 року утворився дефіцит місцевих бюджетів, який був покритий за рахунок економії коштів попередніх місяців. Варто зазначити також, що дефіцит бюджету наприкінці 2023 року пов'язаний не лише із недонадходженням ПДФО, а також із завершенням бюджетного періоду та здійсненням розрахунків за взятими бюджетними зобов'язаннями, проведенням та завершенням закупівель товарів, робіт та послуг.

У січні–травні 2024 року порівняно із аналогічним періодом 2023 року надходження ПДФО скоротились на 37,8%, або на 233,9 млн грн. Найбільше обсяг ПДФО скоротився у Херсонській міській громаді – на 37,8%, а також Тягинській (на 88,9%) та Чорнобаївській (87,5%) сільських громадах. Водночас у Калинівській селищній громаді надходження від ПДФО зросли більше ніж удвічі, що певною мірою може бути пов'язано із успішною реалізацією проекту Президента України з відновлення та відбудови громад «Пліч-о-пліч»¹¹ та інших програм підтримки, у тому числі міжнародної допомоги¹².

Коливання сплати ПДФО спричинені не лише законодавчими змінами, а й нерівномірністю процесів міграції та внутрішнього переміщення населення, зміною структури робочої сили¹³, реалізацією програм відновлення громад, у тому числі з відбудови житлового фонду¹⁴ та об'єктів інфраструктури, залученням благодійної, гуманітарної допомоги та коштів з інших джерел.

Єдиний податок

У 2023 році надходження від сплати єдиного податку становило 9,1% (200,6 млн грн) від обсягу власних доходів громад. У січні–травні 2024 року відносно 2023 року надходження від сплати єдиного податку зростають щонайменше у 1,5 раза, зокрема з 9,2% (75,4 млн грн) до 16,7% (140,8 млн грн).

Зростання сплати єдиного податку спостерігається з жовтня 2023 року, що пов'язано із відміною з 1 серпня 2023 року «особливої» системи оподаткування для окремих суб'єктів

¹¹ Вебпортал Президента України.

¹² У Благодатівці Калинівської громади міжнародна організація облаштувала модульний медпункт.

¹³ Вебсайт НБУ.

¹⁴ Відбудова під час війни. Калинівська громада на правобережжі Херсонщини.

господарювання, які використовували спрощену систему оподаткування на період дії воєнного стану¹⁵. Тобто суб'єкти господарювання, які були платниками єдиного податку та сплачували 2% податку з доходу, повернулись на довоєнну систему оподаткування на спрощеній системі із сплатою єдиного податку або ж на систему оподаткування на загальній системі оподаткування із сплатою податку на прибуток (18%). Лише для фізичних осіб – підприємців, що перебувають на територіях бойових дій, можливих бойових дій або окупації та є платниками єдиного податку першої та другої групи, передбачена можливість несплати єдиного податку під час воєнного стану.

У 2023 році найбільший обсяг єдиного податку сплачено у Херсонській (74,4%) та Бериславській міських громадах (2,8%), а також Великоолександрівській (4,5%) та Білозерській (2,6%) селищних громадах. У січні–травні 2024 року така тенденція сплати єдиного податку збереглася.

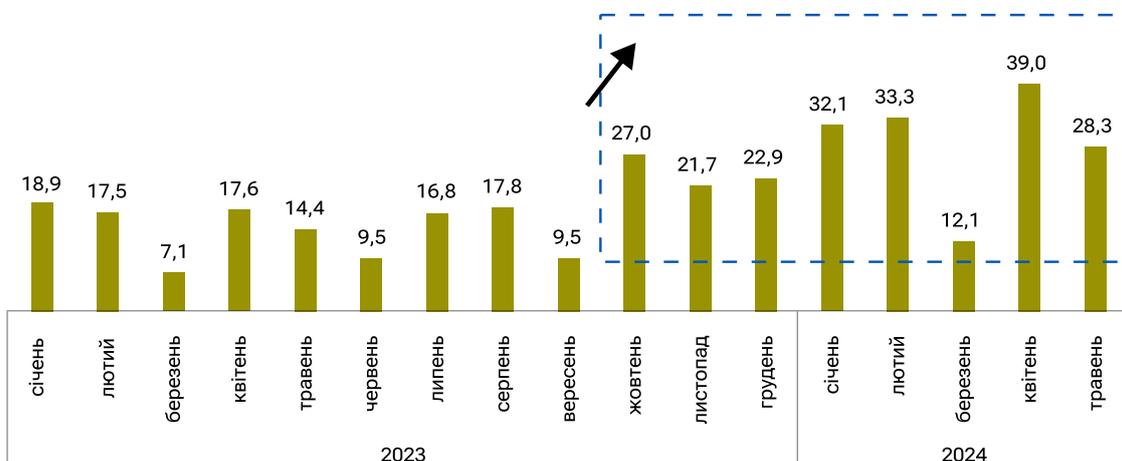

Рис. 3. Обсяг сплаченого єдиного податку територіальними громадами Херсонщини у 2023 році та січні–травні 2024 року (млн грн)

Акцизний податок

У 2023 році обсяг сплаченого акцизного податку у структурі власних доходів місцевих бюджетів становив майже 3%, або 56,8 млн грн. У січні–травні 2024 року відносно 2023 року показник зріс з 1,7% (13,8 млн грн) до 4,2% (35,4 млн грн).

¹⁵ Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану».

Зростання надходжень від акцизу пов'язане з тим, що з липня 2023 року підвищили ставки акцизного податку на пальне¹⁶. У зв'язку з тим, що на місцевому рівні до бюджетів зараховується 13,44% сплаченого на території України акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на територію України пального¹⁷, надходження від акцизного податку зросли у липні–грудні 2023 року щонайменше у 2 рази до періоду січень–червень цього ж року.

У 2023 році у структурі сплаченого податку понад 90% надходжень припадає на Херсонську міську (49,3 млн грн), Білозерську селищну (4,2 млн грн) та Чорнобаївську сільську (1,6 млн грн) громади. У січні–травні 2024 року ситуація аналогічна.

Інші податкові надходження

Інші податкові надходження, зокрема екологічний податок, податок на майно, земельний, туристичний податок та орендна плата за землю тощо, у динаміці за січень–травень 2023–2024 років не зазнали суттєвих змін.

Неподаткові надходження

У 2023 році у структурі власних доходів громад 19,2% доходів є власними надходженнями бюджетних установ, які у січні–травні 2024 року зросли до 26,7%.

У структурі власних надходжень бюджетних установ близько 99% доходів становлять надходження у формі благодійної, волонтерської, гуманітарної, міжнародної технічної допомоги та грантів, а також інші, не заборонені законом джерела надходжень.

У 2023 році найбільший обсяг таких надходжень був у Херсонській міській (61,2 млн грн), Білозерській селищній (117,7 млн грн) та Музиківській сільській (44,3 млн грн) громадах.

Незважаючи на активні бойові дії та несприятливе соціально-економічне становище, у 2023 році у 8 із 17 проаналізованих територіальних громад Херсонщини надавались платні послуги, а саме: у Херсонській міській, Нововоронцовській, Великоолександрівській, Високопільській, Білозерській селищних та Дар'ївській, Музиківській, Станіславській сільських громадах. Прикметно, що 92,8% надходжень громад від таких послуг зосереджено у Херсонській міській громаді, ще 3,3% – у Дар'ївській сільській громаді та 1,5% – у Високопільській селищній громаді.

У січні–травні 2024 року надання платних послуг відновилося також у Кочубеївській сільській громаді. У інших громадах господарська діяльність бюджетних установ із надання платних послуг не здійснюється.

¹⁶ Закон України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану».

¹⁷ Постанова КМУ «Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та з ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування».

Видатки місцевих бюджетів територіальних громад

Формування та використання фінансових ресурсів у громадах здійснюється для забезпечення органами місцевого самоврядування своїх завдань і функцій протягом бюджетного періоду. Збалансованість бюджету відображає відповідність здійснених витрат бюджету обсягам надходжень у відповідному бюджетному періоді.

Так, у 2022 році проти 2021 року скорочення доходів громад на 30,3% супроводжується скороченням видатків на 39,2%. У 2023 році ситуація дещо покращилась, але не відновились до рівня 2021 року, зокрема видатки скоротились майже на 2% при тому, що доходи зменшились майже на 4%.

У динаміці у січні–травні 2024 року відносно 2023 року найбільше скорочуються видатки у таких громадах:

1. У Музиківській сільській громаді – на 28,4% (-10,1 млн грн), зокрема на 60,5% – на соціальний захист та соціальне забезпечення, на 48,8% – культуру та спорт, майже на 12% – освіту, на 12% – загальнодержавні функції, що відбувається на тлі скорочення доходів майже на 36,9% через зменшення трансфертів та власних надходжень бюджетних установ;
2. У Тягинській сільській громаді – на 16,2% (-3,9 млн грн), зокрема на 98% – на культуру та спорт, на 54% – на загальнодержавні функції, що відбувається на тлі скорочення доходів майже на 32,3% через падіння ПДФО та скорочення трансфертів.

Важливо зазначити, що зміна у динаміці показників виконання бюджету ще зумовлена зростанням індексу споживчих цін, який у січні–травні 2024 року відносно цього ж періоду 2023 року становить 103,7%.

Найбільший обсяг коштів громади спрямовують на забезпечення функціонування системи освіти. Так, у 2023 році на сферу освіти спрямували 1 784,1 млн грн (38,7%). У динаміці у січні–травні 2024 року відносно цього ж періоду 2023 року видатки на освіту дещо скоротились з 54,3% до 44,7%, що пов'язано із пошкодженням та руйнуванням об'єктів інфраструктури, у тому числі критичної інфраструктури¹⁸, запровадженням дистанційного формату навчання у закладах освіти, скороченням кількості дітей, студентів та викладачів тощо.

Забезпечення здійснення загальнодержавних функцій на місцевому рівні посідає друге місце у видатках місцевих бюджетів: у 2023 році на них спрямували 20,4% коштів.

При цьому у 2023 році понад 60% від загального обсягу видатків на здійснення загальнодержавних функцій спрямувалися на заробітну плату працівників органів місцевого самоврядування. У січні–травні 2024 року відносно 2023 року частка видатків на заробітну плату працівників органів місцевого самоврядування становить понад 70% від загального обсягу видатків на утримання органів місцевого

¹⁸ Загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, зросла до майже \$155 млрд — оцінка KSE Institute станом на січень 2024 року.

самоврядування, що подекуди є наслідком підвищення з травня 2024 року посадових окладів для посадових осіб в середньому на 56%¹⁹.

У деяких громадах, як-от Калинівська селищна, Новорайська, Тягинська та Борозенська сільські громади, на оплату праці спрямовується близько 83–99% видатків, передбачених для виконання владних повноважень (без міжбюджетних трансфертів).

Крім того, у функціональному розрізі видатків у 2023 році на громадський порядок, безпеку та судову владу спрямували 13,1% видатків, на житлово-комунальне господарство – 12,8%, на економічну діяльність – 7,4%, на соціальну сферу – 3,5%, на охорону здоров'я, культуру та спорт – по 2%.

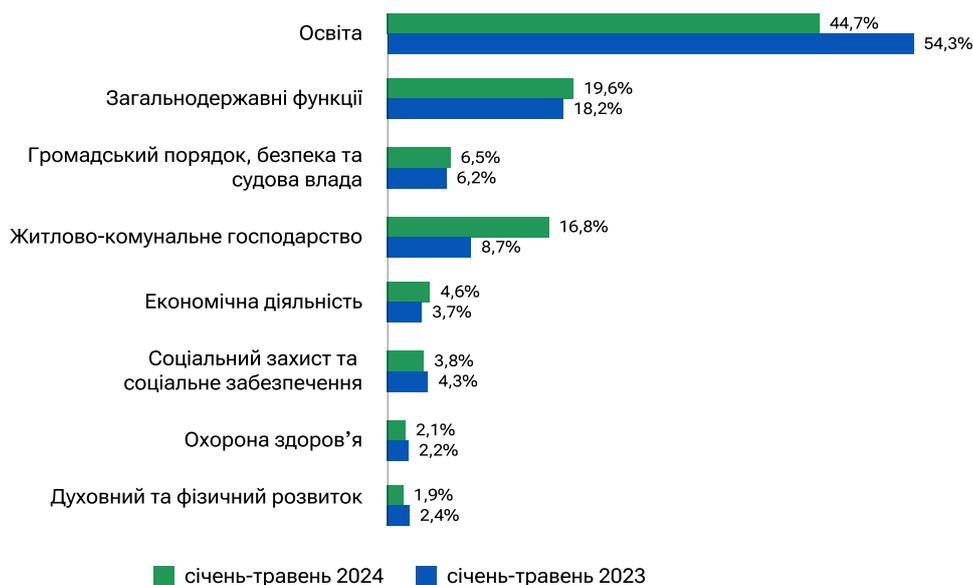

Рис. 4. Структура видатків деокупованих територіальних громад Херсонщини у січні-травні 2023 та 2024 років

Подібна структура видатків збереглася і в січні-травні 2024 року. Водночас дещо скоротились видатки на ті сфери публічної політики, що напряду залежать від кількості та структури населення громад, – сферу освіти (з 54,3% до 44,7%), соціальну сферу (з 4,3% до 3,8%), культуру та спорт (з 2,4% до 1,9%). **На охорону навколишнього середовища, у тому числі запобігання та ліквідацію забруднення, утилізацію відходів, охорону та раціональне використання природних ресурсів, фінансування взагалі не виділялось.** Важливими чинниками перерозподілу коштів між напрямками публічної політики є пошкодження та руйнування об'єктів інфраструктури, припинення надання окремих публічних послуг, економічний спад²⁰ та зниження економічної активності, рівня безпеки, міграційні процеси, у тому числі переміщення ВПО, втрата людей та бізнесу.

За економічною класифікацією структура видатків громад у 2023 році та січні-травні 2024 року є практично незмінною. Найбільшими статтями витрат є видатки на оплату праці з нарахуваннями: у 2023 році вони складають 47,2% (2 174,3 млн грн) від загального обсягу видатків громад. У січні-травні 2024 року видатки на оплату праці складають 51,7%, хоч

¹⁹ Постанова КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. №268».

²⁰ Дослідження НІСД «Відновлення ринку праці в Україні в умовах війни: регіональні аспекти».

у аналогічному періоді 2023 року цей показник був на рівні 63,3%, зменшення якого у січні-травні 2024 року пов'язаний здебільшого із обмеженістю бюджетних коштів.

Вагому частку видатків у 2023 році складають субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям) та органам державного управління інших рівнів – 18,7% (859,6 млн грн), що продовжили зростати у січні-травні 2024 року до 20,6%. Крім того, зросли видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, що пов'язано із підняттям тарифів на комунальні послуги.

Рис. 5. Структура видатків деокупованих громад Херсонщини у січні-травні 2023 року та 2024 року

В умовах руйнування та пошкодження об'єктів інфраструктури однією із важливих статей витрат є капітальні видатки. У 2023 році капітальні видатки становлять 17,2% (792 млн грн), з яких 43,3% (343,3 млн грн) спрямовані на придбання обладнання і предметів довгострокового користування, 40,7% (322,4 млн грн) – на капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям) та органам державного управління інших рівнів, 15,9% (126,3 млн грн) – капітальне будівництво, ремонт, реконструкцію та реставрацію.

У січні-травні 2024 року капітальні видатки дещо зросли порівняно із аналогічним періодом 2023 року (які становили 9%) до 12,2%, з яких:

- ▶ більше половини видатків (54,7%) спрямовано на оновлення матеріально-технічної бази та придбання обладнання;
- ▶ близько 40% – органам державного управління інших рівнів та підприємствам, установам та організаціям у формі трансфертів на придбання основних засобів, капітальні роботи, компенсацію втрат та покриття збитків, пов'язаних з пошкодженням майна;
- ▶ до 5% – на будівельні роботи, капітальний ремонт, реконструкцію та реставрацію.

Слід наголосити, що видатки, пов'язані із забезпеченням житлом та іншим майном громадян, у тому числі грошова компенсація, у січні-травні 2024 року профінансовані на суму 331,4 тис. грн, тоді як у 2023 році таке фінансування взагалі не виділялось.

Варто зазначити, що до початку повномасштабного вторгнення досить успішним джерелом залучення коштів на проведення капітальних робіт у громадах був Державний фонд регіонального розвитку, функціонування якого з 2022 року тимчасово призупинене. У зв'язку із дефіцитом бюджетних коштів, відновлення та відбудова інфраструктури громад потребує залучення нових джерел фінансування, у тому числі в рамках міжнародних програм (проектів), допомоги міжнародних та донорських організацій.

Пропозиції:

1. Механізм функціонування Державного фонду регіонального розвитку потребує перегляду на предмет розширення джерел його наповнення та актуалізації виділення фінансування органам місцевого самоврядування для забезпечення відновлення та відбудови найбільш постраждалих від воєнних дій територіальних громад²¹.
2. У 2023 році та січні–травні 2024 року жодна громада не отримувала цільових надходжень від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, хоча в умовах браку фінансових ресурсів у громадах досить перспективним джерелом залучення коштів на відновлення та відбудову громад/регіонів є активізація міжнародного співробітництва.
3. Зважаючи на недосконалість механізму горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів через відсутність точної кількості населення у громадах, у тому числі ВПО, та на скорочення обсягів ПДФО, формула розрахунку базових та реверсних дотацій потребує перегляду²².

---

²¹ [Вебсайт Мінінфраструктури.](#)

²² [Вебпортал КМУ.](#)

Міграційні процеси у громадах

У деяких громадах не фіксуються чіткі дані кількості ВПО, що проживають у громаді, а в більшості громад не здійснюється моніторинг виїзду жителів після деокупації за межі громади, в інші області та країни. Станом на травень 2024 року, порівняно з 2023 роком, кількість ВПО у багатьох громадах збільшилася: найбільша кількість ВПО – у Херсонській, Білозерській та Великоолександрівській громадах, що може стосуватись з територіальними особливостями цих громад. Натомість у двох громадах – Бериславській міській та Станіславській сільській – кількість ВПО зменшилася станом на травень 2024 рік (порівняно з 2023 роком кількість ВПО зменшилася на 186 осіб у Бериславській громаді та на 14 осіб у Станіславській громаді). Це зменшення може бути пов'язано як з обстрілами, так і з відсутністю житла для ВПО, що спричинює швидку міграцію.

Як уже зазначалося, дані про проживання своїх жителів в інших громадах, областях чи країнах не фіксує майже жодна громада, що зумовлює труднощі обрахунку міграційних тенденцій. Фактично через відсутність цих даних змодельовати тенденції міграції населення у громадах складно, а відтак спрогнозувати ймовірність повернення жителів у громади та організувати й спланувати послуги – станом на сьогодні малоймовірно. Інформацію про переміщення своїх жителів фіксують такі громади:

1. Бериславська громада: станом на травень 2024 рік у Великоолександрівській громаді проживає 1320 осіб з Бериславської громади; у Кривому Розі зареєстровані як ВПО 3700 жителів Бериславської громади (це на 1393 особи більше порівняно з 2023 роком).
2. Новорайська громада: 15 осіб зареєстровані як ВПО у сусідніх громадах; 3488 – у областях України; 120 осіб – проживають у інших країнах.
3. Милівська громада: 594 особи зареєстровані як ВПО у сусідніх громадах; 3201 особа – у інших регіонах України.
4. Новоолександрівська громада: 392 особи проживають у сусідніх громадах; 1585 – у областях України; 159 – у інших країнах.

Пропозиції:

1. На рівні області необхідно створити єдину базу ВПО, що живуть у територіальних громадах. Ця база має бути загальнодоступна для всіх громад, оскільки громади часто не поінформовані про місце перебування своїх жителів, а тільки про факт їхнього виїзду з громади.
2. Організувати системний збір даних про переміщення осіб, щоб визначити тенденції міграції населення. Для цього можна використовувати інструмент обліку осіб для надання гуманітарної допомоги і відстежувати зміни у переміщеннях жителів між громадами та регіонами. Це допоможе громадам планувати організацію та надання послуг.

Показники співпраці

Міжнародне співробітництво, співпраця між громадами та з громадськими організаціями можуть бути додатковим ресурсом деокупованих громад для оптимізації послуг. Проте незначна кількість деокупованих громадах Херсонщини використовують цю можливість. Якщо говорити про міжнародну співпрацю, то загалом у всіх деокупованих громадах області 21 укладених договорів міжнародного співробітництва. Найбільшу кількість міжнародного співробітництва має Херсонська громада (7). Також договори мають Нововоронцовська (3), Бериславська (4), Новорайська (1), Високопільська (2), Милівська (4) громади.

Деякі громади застосовують інструмент співробітництва між громадами, основними сферами якого є: благоустрій, ЖКГ, освіта, охорона здоров'я, соцзабезпечення та інше. Договори співробітництва є у таких громадах: Нововоронцовська, Новорайська, Великоолександрівська, Високопільська, Чернобаївська, Дар'ївська, Музиківська громади.

Окремої уваги у контексті співпраці вимагає наявність недержавних надавачів у громаді. У більшості деокупованих громад відсутні недержавні надавачів соціальних послуг. За даними із усіх 17 громад тільки 4 громади мають недержавних надавачів соціальних послуг: Великоолександрівська, Високопільська, Чернобаївська і Білозерська громади. Водночас у громадах на системній основі працюють громадські організації, які здебільшого спрямовують діяльність у гуманітарне забезпечення, психологічну допомогу. У Високопільській та Херсонській громадах найбільша кількість таких організацій.

Щодо гуманітарної допомоги, то у всіх громадах майже всі жителі отримують гуманітарну допомогу. З одного боку, гуманітарна допомога покриває базові потреби жителів і була необхідною відразу після деокупації. З іншого боку, це формує соціальну пасивність та зменшує економічну активність жителів. **Гуманітарна допомога має бути тимчасовою підтримкою для осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах і рівномірно розподілятися залежно від потреб особи.**

Пропозиції

1. Оптимізувати співпрацю між регіонами у контексті відбудови інфраструктурних об'єктів, забезпечення матеріалами тощо.
2. Потребує додаткового дослідження питання міжнародного співробітництва, причини низької активності громад у запровадженні партнерства, у зв'язку з тим, що частина громад укладають договори міжнародного партнерства, проте активна співпраця у реалізації спільних проєктів – відсутня. І за результатами аналізу фінансових показників у 2023 році та січні – травні 2024 року жодна деокупована громада Херсонщини не отримувала цільових надходжень від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

Висновки

Повноцінне відновлення деокупованих громад Херсонщини, відбудова інфраструктури є можливими після фактичної деокупації всіх територій, оскільки громади щодня перебувають під обстрілами та зазнають пошкоджень/руйнувань. Станом на сьогодні увесь процес відновлення можна розглядати на трьох рівнях:

1-й рівень – гуманітарний. З огляду на те, що більшість жителів громад Херсонщини належать до соціально вразливих груп, критично важливим є їх забезпечення базовою гуманітарною допомогою відразу після деокупації громад. Проте результати аналізу показують, що станом на сьогодні гуманітарною допомогою подекуди забезпечуються всі жителі громад, що зумовлює соціальну пасивність та зменшення економічної активності.

Тому необхідним є:

1. Проведення оцінки потреб жителів, які залишилися у деокупованих громадах, і на основі оцінки потреб забезпечувати громаду гуманітарною допомогою. Оскільки спроможність деокупованих громад провести оцінку потреб та загалом надавати соціальні послуги є доволі низькою, важливо сприяти залученню громадських організацій соціального спрямування до забезпечення соціальними послугами та/або проведення альтернативної оцінки потреб.

2-й рівень – оперативне відновлення публічних послуг. Цей рівень пов'язаний із соціальною структурою населення, фінансовими показниками, міграцією. Значні зміни у структурі населення вплинули на організацію та надання послуг. Найбільш оперативно відновлювалися адміністративні послуги, проте через значну кількість жителів із соціально вразливих груп соціальні послуги для цих груп не забезпечуються повноцінно. Зокрема, це послуги, які мають надаватися людям старшого віку, особам, які потребують паліативної допомоги, тощо. Серед інших напрямів концентрації зусиль на цьому рівні можна виділити такі:

1. Оскільки у громадах здебільшого проживають люди старшого віку, необхідно переглянути та пріоритезувати такі соціальні послуги: **підтримане проживання, догляд вдома, догляд стаціонарний, денний догляд, натуральна допомога.**
2. Особливої уваги потребує категорія осіб, яким необхідна **паліативна допомога**, яка взагалі не надається у громадах, де проживають ці люди. Для цього можна залучити профільні громадські організації.
3. Варто проводити додаткові навчання для осіб, які офіційно зареєстровані як безробітні та перебувають на обліку у Центрі зайнятості, оскільки у деокупованих громадах через брак кадрів залишаються вакантними посади у сфері послуг. Для залучення цієї групи до економічної діяльності у сфері послуг (наприклад, соціальних) необхідно провести аналіз професійних якостей цих людей, організувати додаткове навчання для них та у подальшому – працевлаштовувати відповідно до їхніх професійних профілів та запитів вразливих груп жителів.

4. Оскільки в умовах війни, що триває, відбудовувати заклади освіти недоцільно через високу ймовірність повторних руйнувань, ймовірним варіантом для покращення навчального процесу в громадах є забезпечення відповідними технічними засобами для організації віддаленого навчального процесу.

Для оптимізації фінансових показників необхідна актуалізація тих механізмів та підходів підтримки та розвитку громад, які нині передбачені чинним законодавством, зокрема:

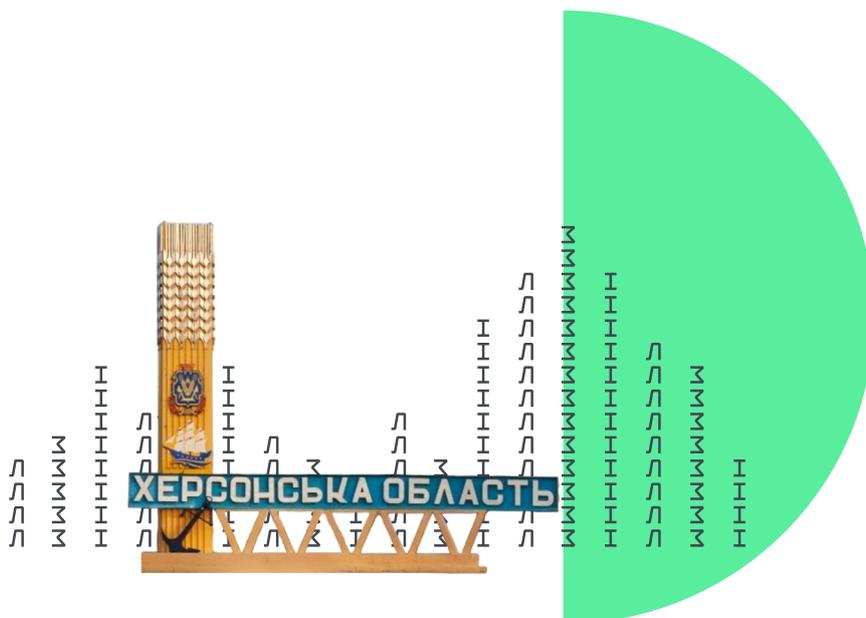
- » слід переглянути формулу розрахунку базових та реверсних дотацій в рамках горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів, зважаючи на відсутність точної кількості населення у громадах та скорочення обсягів ПДФО;
- » слід переглянути механізм функціонування Державного фонду регіонального розвитку з метою розширення джерел його наповнення та зміни порядку виділення фінансування органам місцевого самоврядування;
- » імплементувати норми Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України» та активізувати міжнародне співробітництво. Також важливо дослідити проблеми та потреби громад у процесі налагодження співробітництва, оскільки частка деокупованих громад, які не налагодили співробітництво, є доволі високою.

3-й рівень – стратегічне відновлення та розвиток. Для громад Херсонщини повноцінне відновлення можливе лише після деокупації всієї території. Проте для цього вже зараз необхідно:

1. Здійснювати постійний моніторинг та моделювання структури даних, необхідних для планування відновлення, а також організувати їх збір.
2. Розробляти навчальні програми та організувати підготовку кадрового резерву.

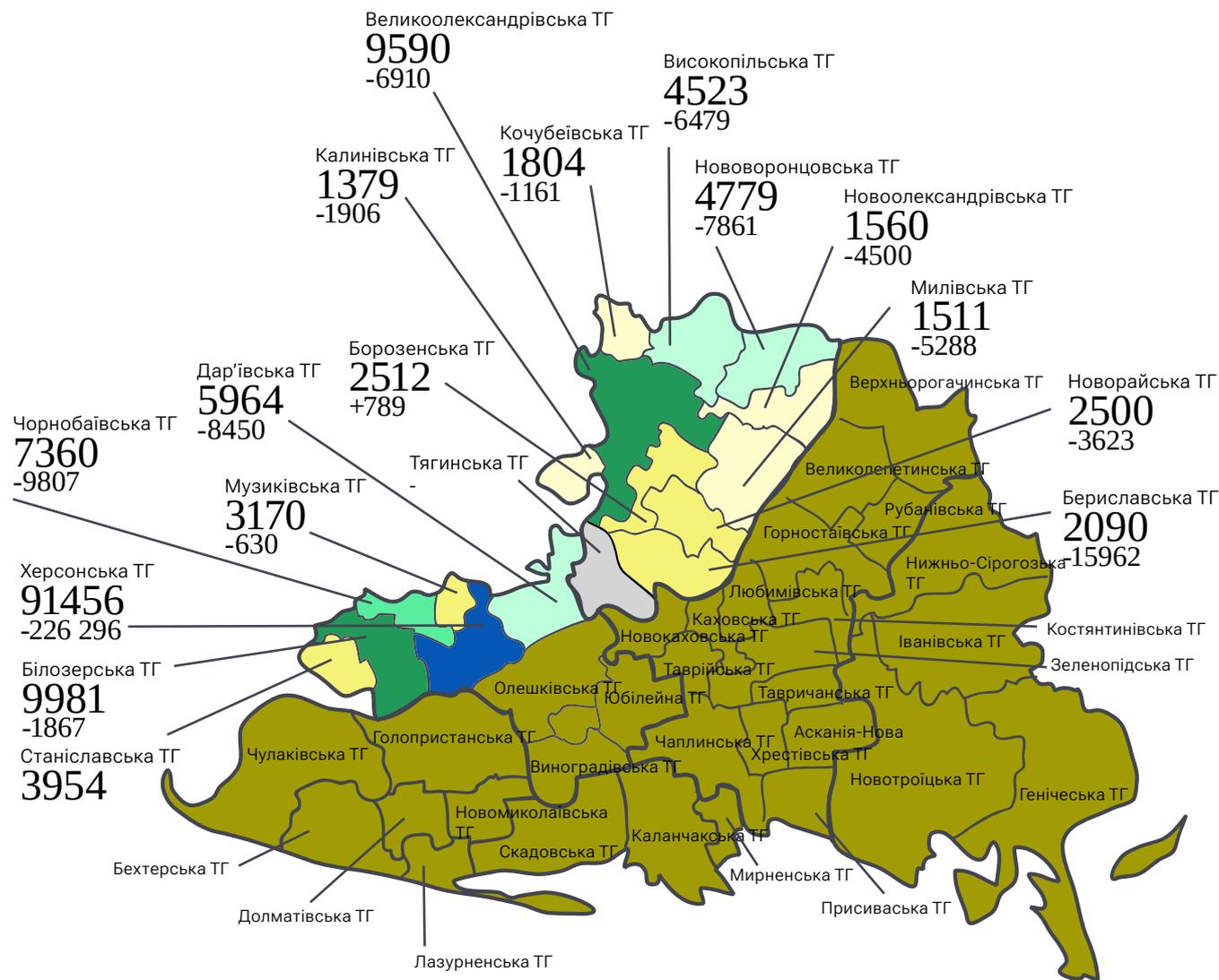
Додаток

Соціально-економічна ситуація громад: Херсонська область

Соціально-демографічні показники

1. Кількість жителів

154 133

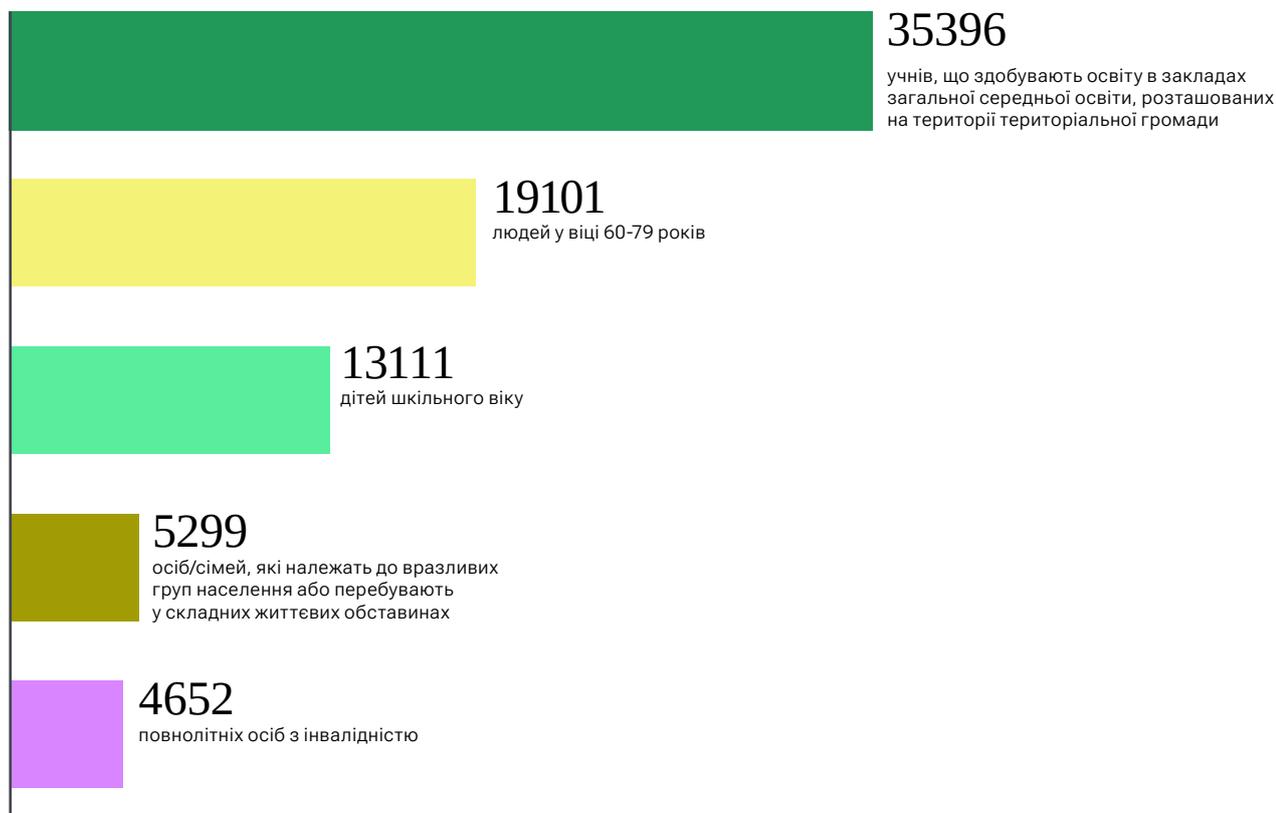
Загальна кількість жителів (станом на травень 2024)

-1867 +/- кількості жителів 2024 року у порівнянні з 2022 роком

+789

Соціально-демографічні показники

2. Топ-5 соціальних категорій сукупно в усіх деокупованих громадах

Соціально-демографічні показники

3. Соціальні категорії

	Загальна кількість жителів (станом на травень 2024)	Кількість безробітних (zareєстрованих в центрі зайнятості)	Кількість одиноких матерів	Особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах	Діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах
Нововоронцовська ТГ	4779	193	15	1754	111
Бериславська ТГ	2090	40	47	1419	93
Тягинська ТГ	-	-	2	13	5
Новорайська ТГ	2500	82	16	6	19
Борозенська ТГ	2512	28	58	17	38
Великоолександрівська ТГ	9590	217	-	10	38
Високопільська ТГ	4523	143	57	252	124
Калинівська ТГ	1379	-	15	1379	13
Кочубеївська ТГ	1804	32	11	18	2
Милівська ТГ	1511	-	4	86	0
Новоолександрівська ТГ	1560	125	11	81	2
Чорнобаївська ТГ	7360	-	11	14	15
Дар'ївська ТГ	5964	-	18	-	32
Музиківська ТГ	3170	0	25	0	7
Станіславська ТГ	3954	-	15	11	0
Білозерська ТГ	9981	190	67	11	18
Херсонська ТГ	91456	947	381	228	304
Загальна кількість	154133	1997	753	5299	821

* Кольором виділено найчисленнішу категорію для кожної з територіальних громад.

Соціально-демографічні показники

3. Соціальні категорії

	Діти, влаштовані до закладів інституційного догляду та виховання дітей	Кількість дітей з інвалідністю	Кількість повнолітніх осіб з інвалідністю	Кількість повнолітніх недієздатних осіб, яким не призначено опікуна	Кількість повнолітніх осіб, які потребують паліативної допомоги
Нововоронцовська ТГ	0	12	438	0	0
Бериславська ТГ	0	2	118	0	0
Тягинська ТГ	0	3	48	0	0
Новорайська ТГ	0	8	137	0	0
Борозенська ТГ	0	13	55	1	30
Великоолександрівська ТГ	0	39	580	0	0
Високопільська ТГ	0	21	316	0	0
Калинівська ТГ	9	5	87	0	0
Кочубеївська ТГ	0	4	110	1	9
Милівська ТГ	0	4	81	0	0
Новоолександрівська ТГ	0	2	74	0	0
Чорнобаївська ТГ	1	12	131	0	0
Дар'ївська ТГ	-	18	278	0	57
Музиківська ТГ	0	16	91	0	30
Станіславська ТГ	3	5	220	0	0
Білозерська ТГ	0	17	460	2	0
Херсонська ТГ	4	1264	1428	218	0
Загальна кількість	17	1445	4652	222	126

* Кольором виділено найчисленнішу категорію для кожної з територіальних громад.

Соціально-демографічні показники

4. Соціальні категорії за віком

	Загальна кількість жителів (станом на травень 2024)	Кількість дітей дошкільного віку	Кількість дітей шкільного віку
Нововоронцовська ТГ	4779	151	606
Бериславська ТГ	2090	19	1095
Тягинська ТГ	-	8	568
Новорайська ТГ	2500	93	255
Борозенська ТГ	2512	85	297
Великоолександрівська ТГ	9590	468	1346
Високопільська ТГ	4523	271	860
Калинівська ТГ	1379	37	180
Кочубеївська ТГ	1804	67	190
Милівська ТГ	1511	20	78
Новоолександрівська ТГ	1560	27	82
Чорнобаївська ТГ	7360	207	598
Дар'ївська ТГ	5964	179	460
Музиківська ТГ	3170	92	392
Станіславська ТГ	3954	46	741
Білозерська ТГ	9981	108	716
Херсонська ТГ	91456	642	4647
Загальна кількість	154133	2520	13111

* Кольором виділено найчисленнішу категорію для кожної з територіальних громад.

Соціально-демографічні показники

4. Соціальні категорії за віком

	Кількість учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території територіальної громади	Кількість населення у віці 60-79 років	Кількість населення у віці 80 років і більше
Нововоронцовська ТГ	570	1120	175
Бериславська ТГ	1098	760	120
Тягинська ТГ	568	-	78
Новорайська ТГ	191	933	160
Борозенська ТГ	297	358	34
Великоолександрівська ТГ	2016	2835	729
Високопільська ТГ	707	1255	641
Калинівська ТГ	180	416	52
Кочубеївська ТГ	190	596	99
Милівська ТГ	393	657	24
Новоолександрівська ТГ	82	656	84
Чорнобаївська ТГ	945	2054	83
Дар'ївська ТГ	943	2166	287
Музиківська ТГ	310	611	104
Станіславська ТГ	741	761	400
Білозерська ТГ	1882	3923	321
Херсонська ТГ	24283	-	-
Загальна кількість	35396	19101	3391

* Кольором виділено найчисленнішу категорію для кожної з територіальних громад.

Інфраструктурні показники

1. Заклади освіти та медицини

	Заклади дошкільної освіти	Заклад загальної середньої освіти I ступеня (початкова освіта)	Заклад загальної середньої освіти I-II ступеня (початкова та базова середня освіта)	Заклад загальної середньої освіти I-III ступеня (початкова, базова та профільна середня освіта)	Музична школа	Художня школа
Нововоронцовська ТГ	6	0	1	5	1	0
Бериславська ТГ	10	0	0	7	1	0
Тягинська ТГ	7	0	0	7	0	0
Новорайська ТГ	4	0	0	6	0	0
Борозенська ТГ	1	1	1	1	0	0
Великоолександрівська ТГ	12/2	0	2	10/5	1	0
Високопільська ТГ	6/3	0	3/1	2	0	1
Калинівська ТГ	0	0	0	1	0	0
Кочубеївська ТГ	2	1	1	1	0	0
Милівська ТГ	5	0	1	4	0	0
Новоолександрівська ТГ	3	1	0	5	0	0
Чорнобаївська ТГ	4/2	1	0	3/2	1	0
Дар'ївська ТГ	7/6	0	2	6/5	0	0
Музиківська ТГ	2	0	0	2	0	0
Станіславська ТГ	3	0	0	3	1	0
Білозерська ТГ	12	1	0	11	1	0
Херсонська ТГ	80/61	4	2/1	54/52	4/2	3/1

Об'єкти на території громади, які зруйновані або пошкоджені і потребують відбудови

4/2 Співвідношення загальної кількості об'єктів на території громади до тих, які потребують відбудови

Інфраструктурні показники

2. Адміністративні установи і заклади культури

	ЦНАП	Установа, що здійснює повноваження щодо правоохоронної діяльності	Установа, що здійснює повноваження щодо реєстрації актів цивільного стану та майнових прав	Установа, що здійснює повноваження щодо пенсійного забезпечення	Установа, що здійснює повноваження щодо соціального захисту (у т.ч. комунальна)	Установа, що здійснює повноваження щодо пожежної безпеки
Нововоронцовська ТГ	1	1	1	1	1	2
Бериславська ТГ	1	0	0	0	1	0
Тягинська ТГ	1	0	0	0	0	0
Новорайська ТГ	1	1	0	0	1	1
Борозенська ТГ	1	0	0	0	1	1
Великоолександрівська ТГ	1	0	0	0	1	0
Високопільська ТГ	1	1	1	1	1	1
Калинівська ТГ	1	0	0	0	0	0
Кочубеївська ТГ	1	0	0	0	0	0
Милівська ТГ	1	0	0	0	1	1
Новоолександрівська ТГ	0	0	0	0	0	2
Чорнобаївська ТГ	1	0	0	0	1	0
Дар'ївська ТГ	0	0	0	0	0	2
Музиківська ТГ	1	0	0	0	0	0
Станіславська ТГ	3	0	0	0	0	1
Білозерська ТГ	1	0	0	0	1	1
Херсонська ТГ	4/2	0	0	0	3/1	0

Об'єкти на території громади, які зруйновані або пошкоджені і потребують відбудови

4/2 Співвідношення загальної кількості об'єктів на території громади до тих, які потребують відбудови

Інфраструктурні показники

2. Адміністративні установи і заклади культури

	Установа, що здійснює повноваження щодо казначейського обслуговування	Наявність приміщень для розміщення органів місцевого самоврядування	Бібліотека	Клубний заклад	Музей	Заклади культури
Нововоронцовська ТГ	1	1	6	5	1	1
Бериславська ТГ	0	1	1	1	1	6
Тягинська ТГ	0	0	1	6	0	0
Новорайська ТГ	0	1	6	4	0	1
Борозенська ТГ	0	0	1	1	0	0
Великоолександрівська ТГ	0	1	1	13	1	1
Високопільська ТГ	1	1	12	16	1	0
Калинівська ТГ	0	1	0	0	0	0
Кочубеївська ТГ	0	4	3	4	0	0
Милівська ТГ	0	5	4	0	0	7
Новоолександрівська ТГ	0	5	1	0	0	8
Чорнобаївська ТГ	0	1	4/1	0	0	5/2
Дар'ївська ТГ	0	1	9/3	8/4	0	0
Музиківська ТГ	0	2	3	1	0	0
Станіславська ТГ	0	1	4	0	0	4
Білозерська ТГ	0	8/6	8	11	1	20
Херсонська ТГ	0	19/12	32/11	7/2	0	0

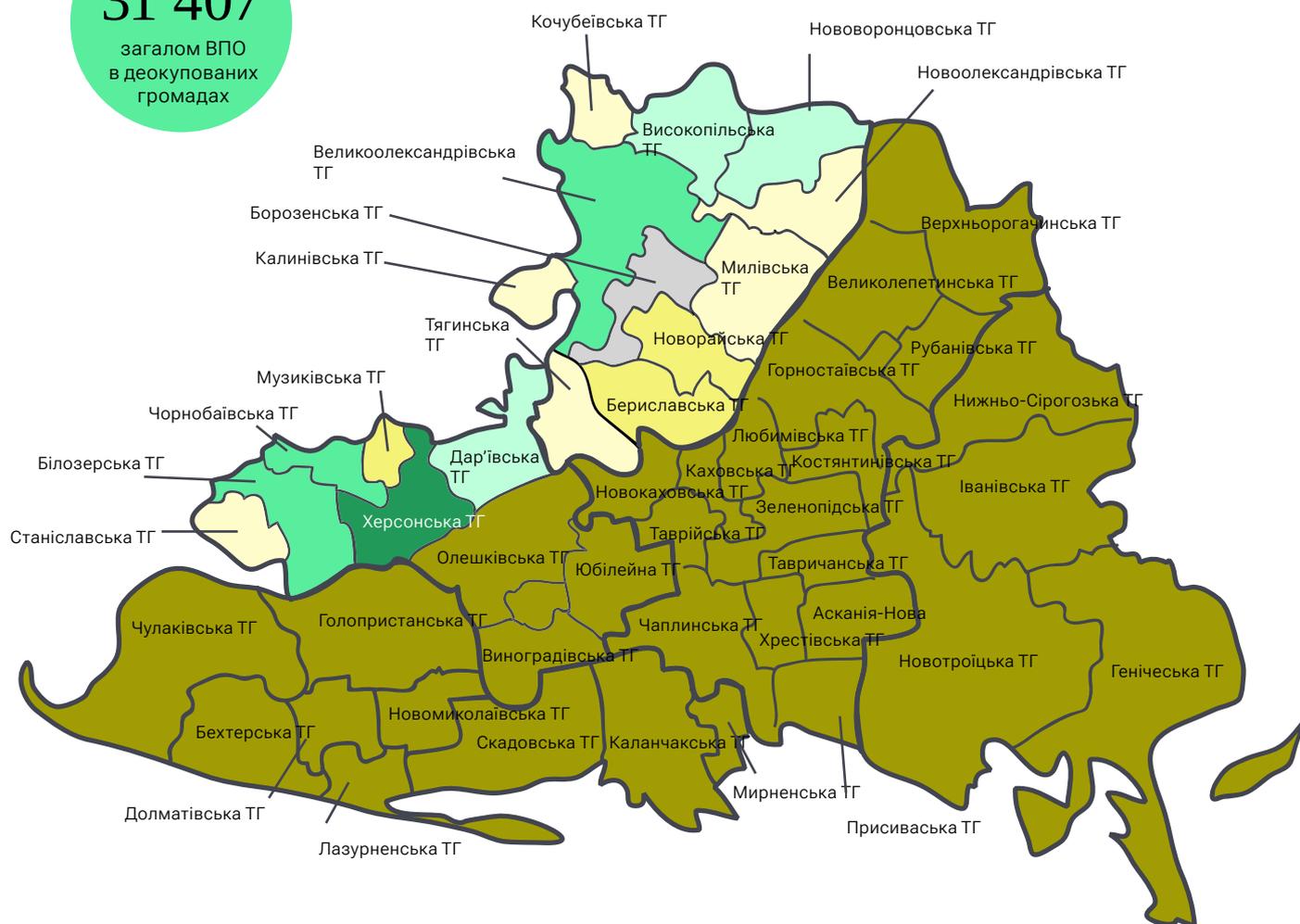
 Об'єкти на території громади, які зруйновані або пошкоджені і потребують відбудови

4/2 Співвідношення загальної кількості об'єктів на території громади до тих, які потребують відбудови

Показники міграційних тенденцій станом на травень 2024 року

31 407

загалом ВПО
в деокупованих
громадах

Кількість ВПО
у територіальній громаді

Показники міграційних тенденцій станом на травень 2024 року

Назва громади	Кількість ВПО станом на травень 2024 року	У порівнянні з 2023 роком	Кількість осіб, які обліковані та отримують гуманітарну допомогу в громаді (станом на травень 2024)
Нововоронцовська ТГ	1008	+ 677	5900
Бериславська ТГ	557	-186	2090
Тягинська ТГ	213	-	1203
Новорайська ТГ	622	+472	2500
Борозенська ТГ	-	-	2512
Великоолександрівська ТГ	1750	+1564	1302
Високопільська ТГ	293	-	-
Калинівська ТГ	205	-	1400
Кочубеївська ТГ	162	-	162
Милівська ТГ	140	+132	1500
Новоолександрівська ТГ	86	+62	1554
Чорнобаївська ТГ	1265	-	1265
Дар'ївська ТГ	1081	-	5964
Музиківська ТГ	462	-	3170
Станіславська ТГ	495	-14	3954
Білозерська ТГ	2146	+1426	9981
Херсонська ТГ	20922	+5401	-

Показники співпраці

Громади, які мають укладені договори міжнародного партнерства

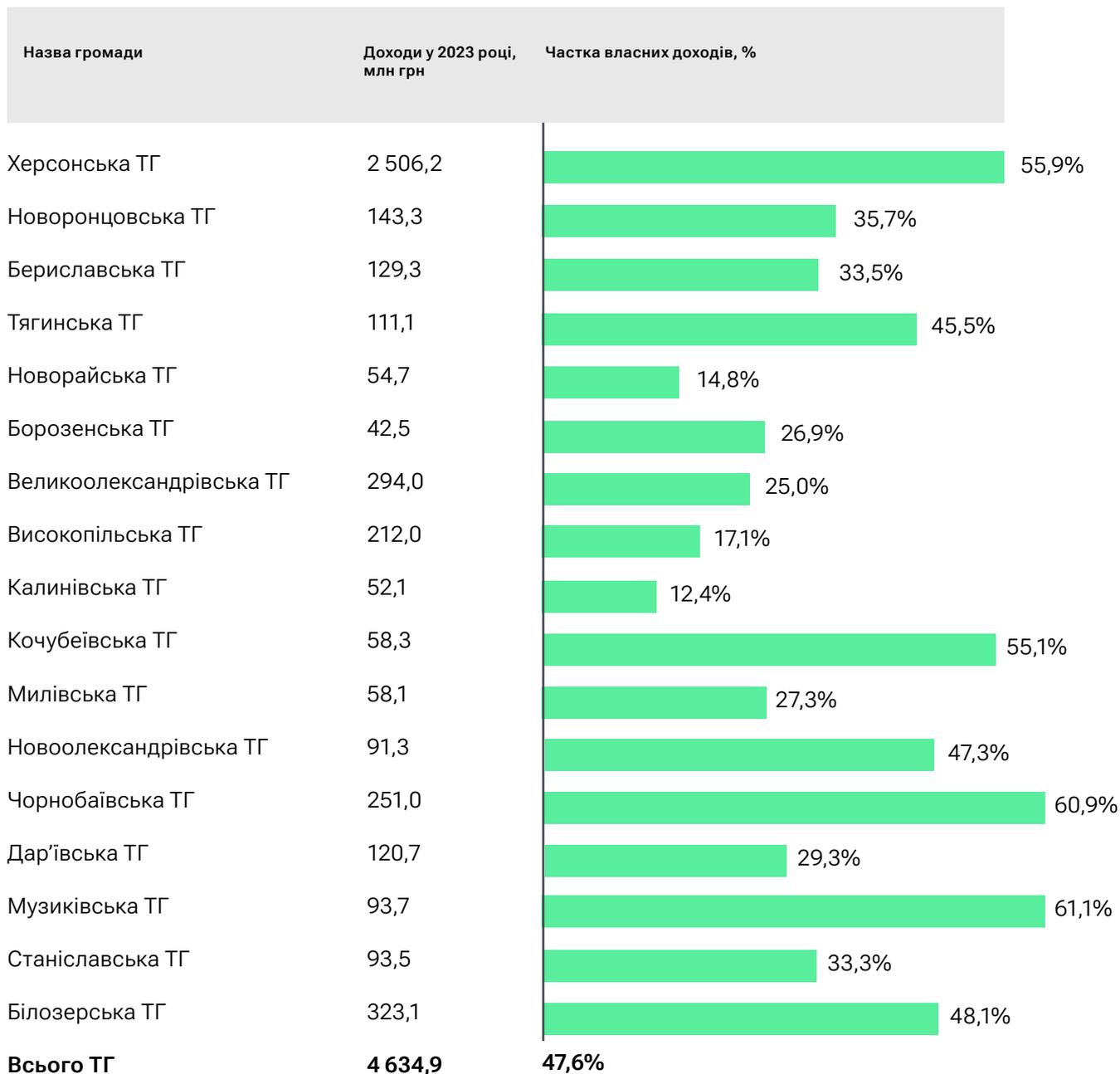

Показники співпраці

	Кількість укладених договорів міжнародного партнерства	Проекти співробітництва між громадами	Організації, які системно здійснюють діяльність в громаді	Є/немає недержавних надавачів соціальних послуг (+/-)
Нововоронцовська ТГ	3	1	3	-
Бериславська ТГ	4	0	4	-
Тягинська ТГ	0	0	0	-
Новорайська ТГ	1	4	1	-
Борозенська ТГ	0	0	6	-
Великоолександрівська ТГ	0	1	1	+
Високопільська ТГ	2	1	28	+
Калинівська ТГ	0	0	5	-
Кочубеївська ТГ	0	0	1	-
Милівська ТГ	4	0	0	-
Новоолександрівська ТГ	0	0	0	-
Чорнобаївська ТГ	0	1	5	+
Дар'ївська ТГ	0	1	2	-
Музиківська ТГ	0	1	4	-
Станіславська ТГ	0	0	1	-
Білозерська ТГ	0	0	3	+
Херсонська ТГ	7	0	25	-
Загальна кількість договорів у деокупованих громадах області	21			

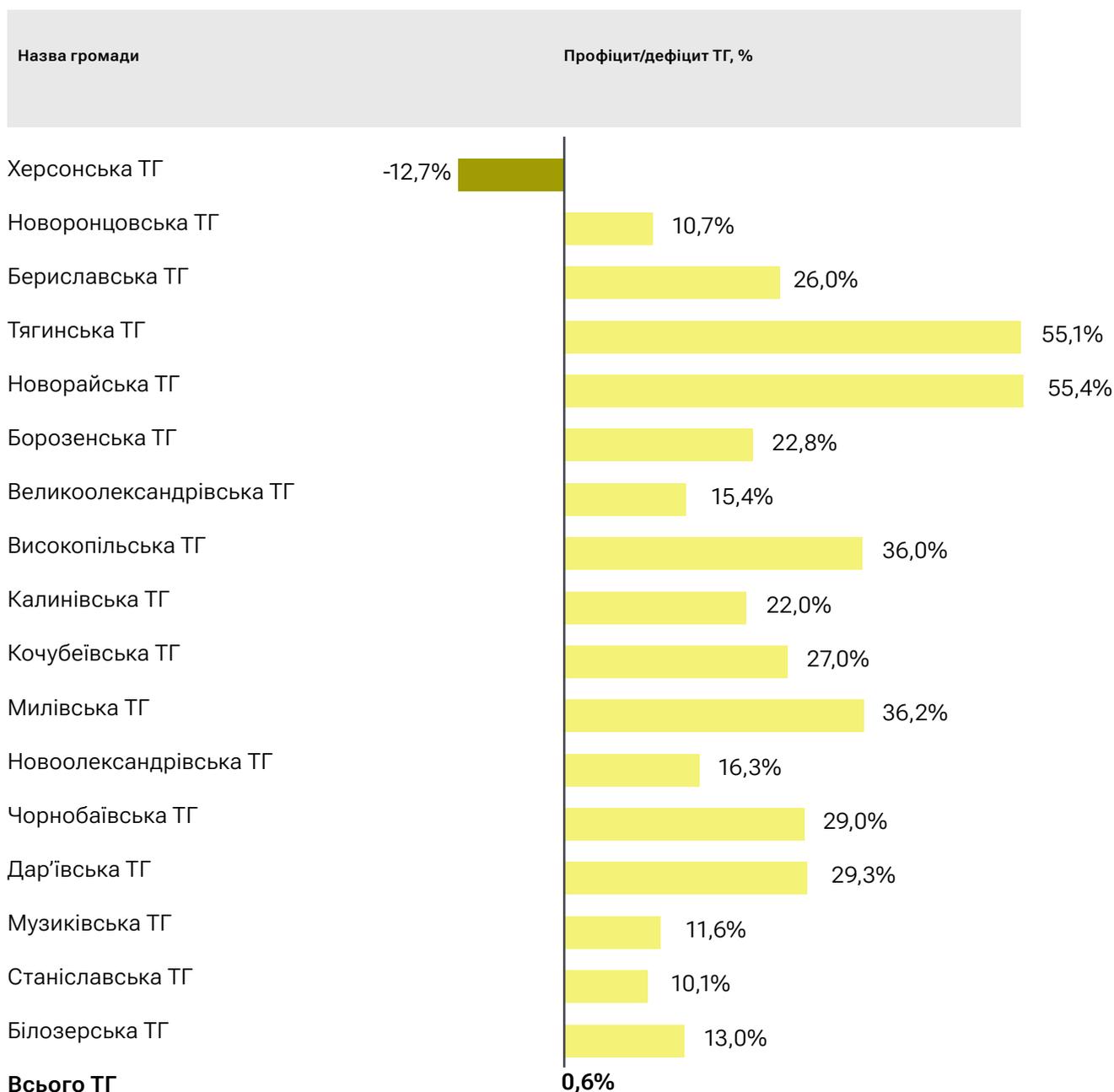
Фінансові показники

1. Доходи деокупованих громад Херсонської області у 2023 році

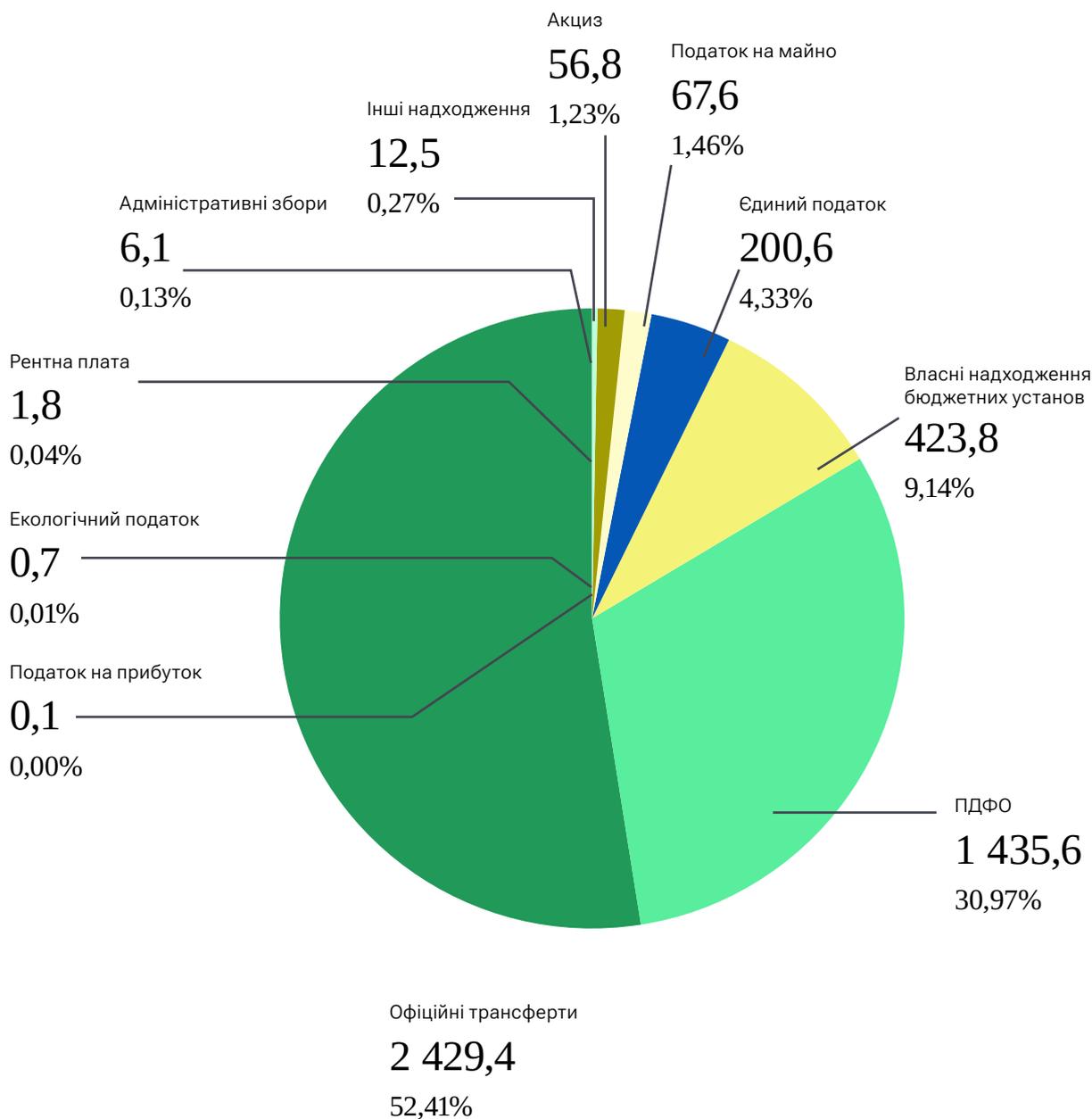
Фінансові показники

1. Доходи деокупованих громад Херсонської області у 2023 році

Фінансові показники

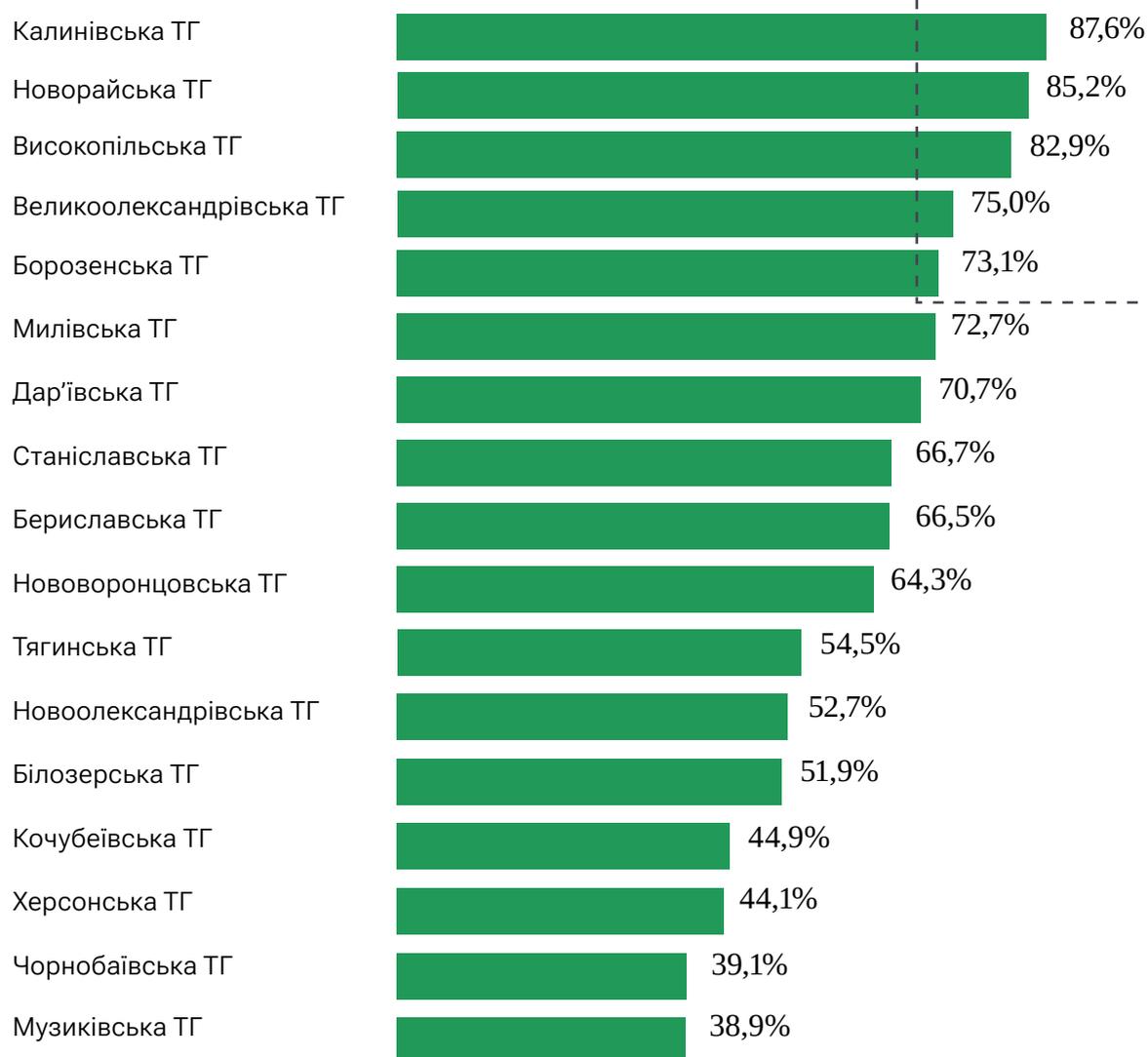
2. Структура доходів деокупованих громад Херсонської області у 2023 році у млн грн

Фінансові показники

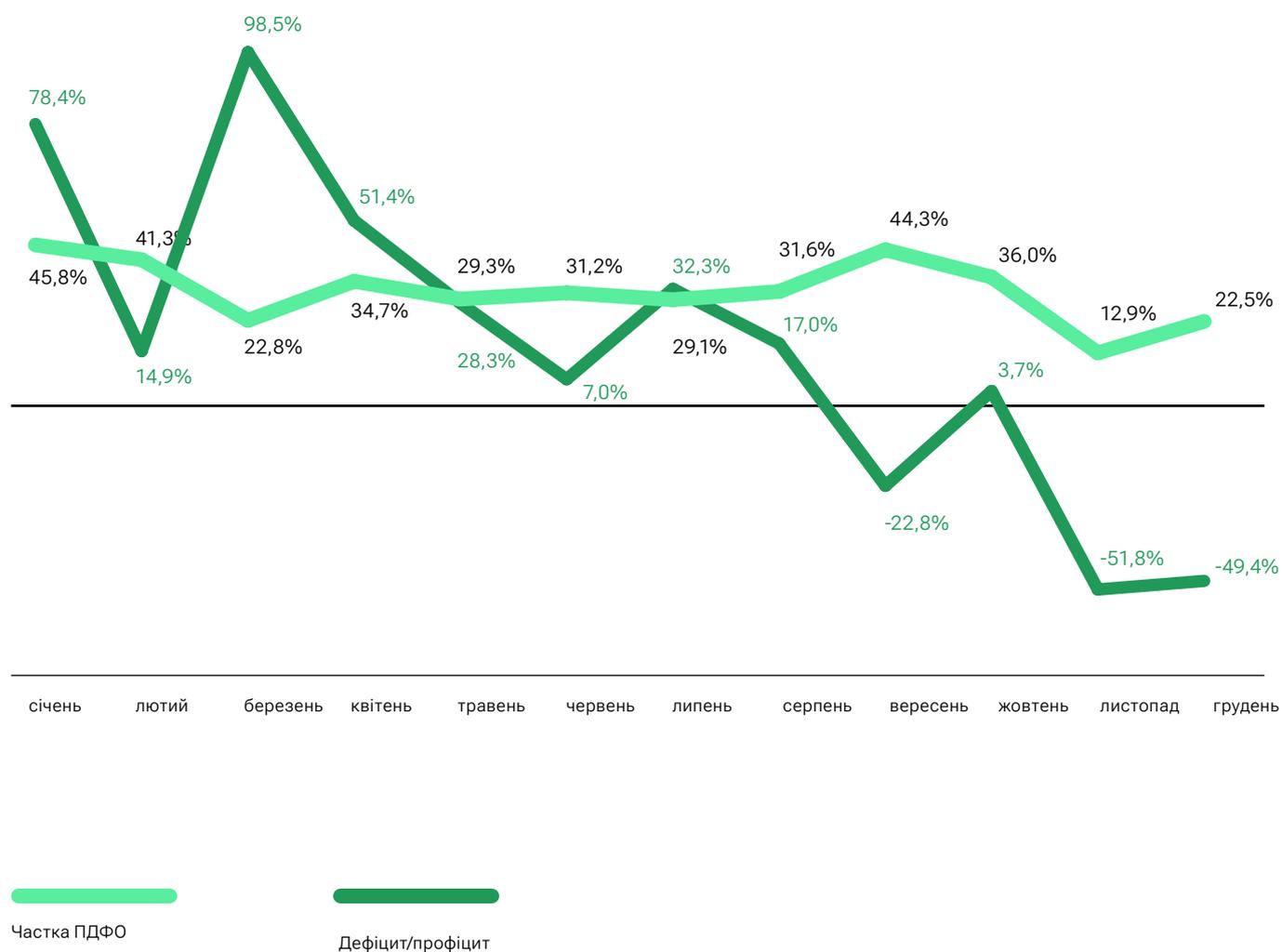
3. Трансферти громад у структурі доходів у 2023 році

ТОП-5 дотаційних громад

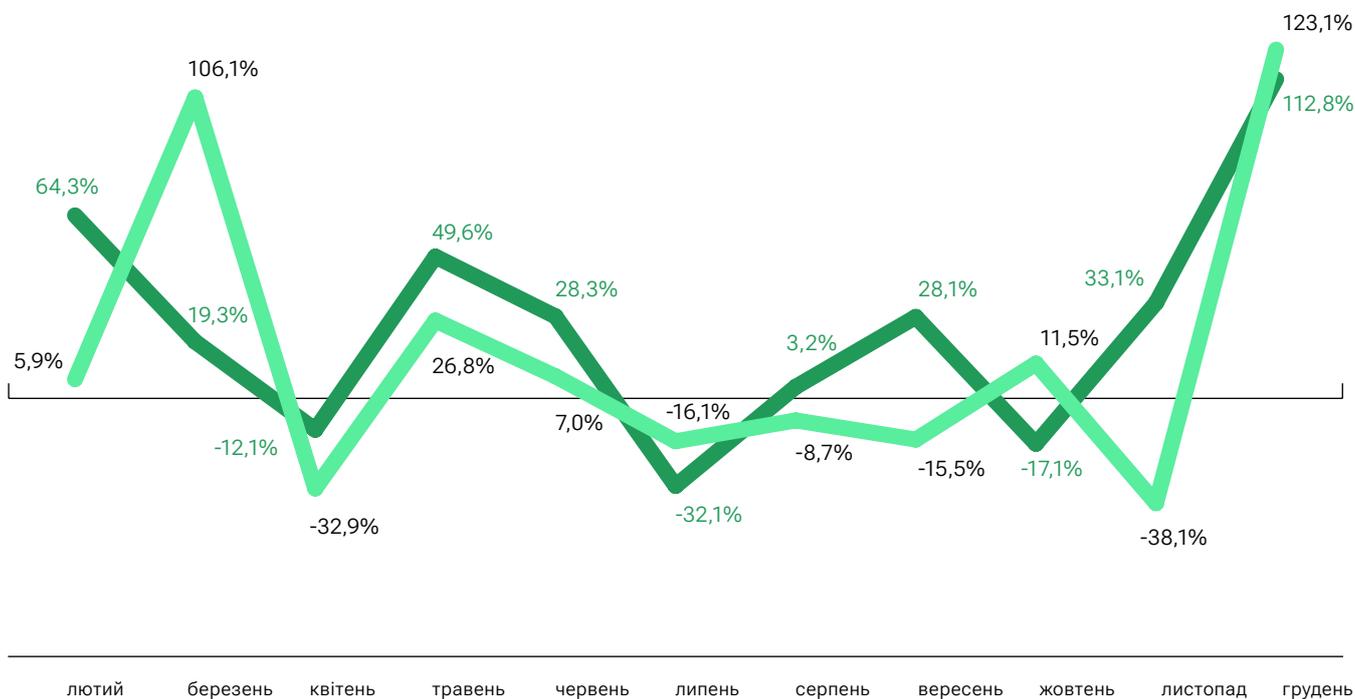
Фінансові показники

4. Динаміка впливу змін доходів та витрат на рівень фінансової стійкості громад у 2023 році

Фінансові показники

4. Динаміка впливу змін доходів та витрат на рівень фінансової стійкості громад у 2023 році

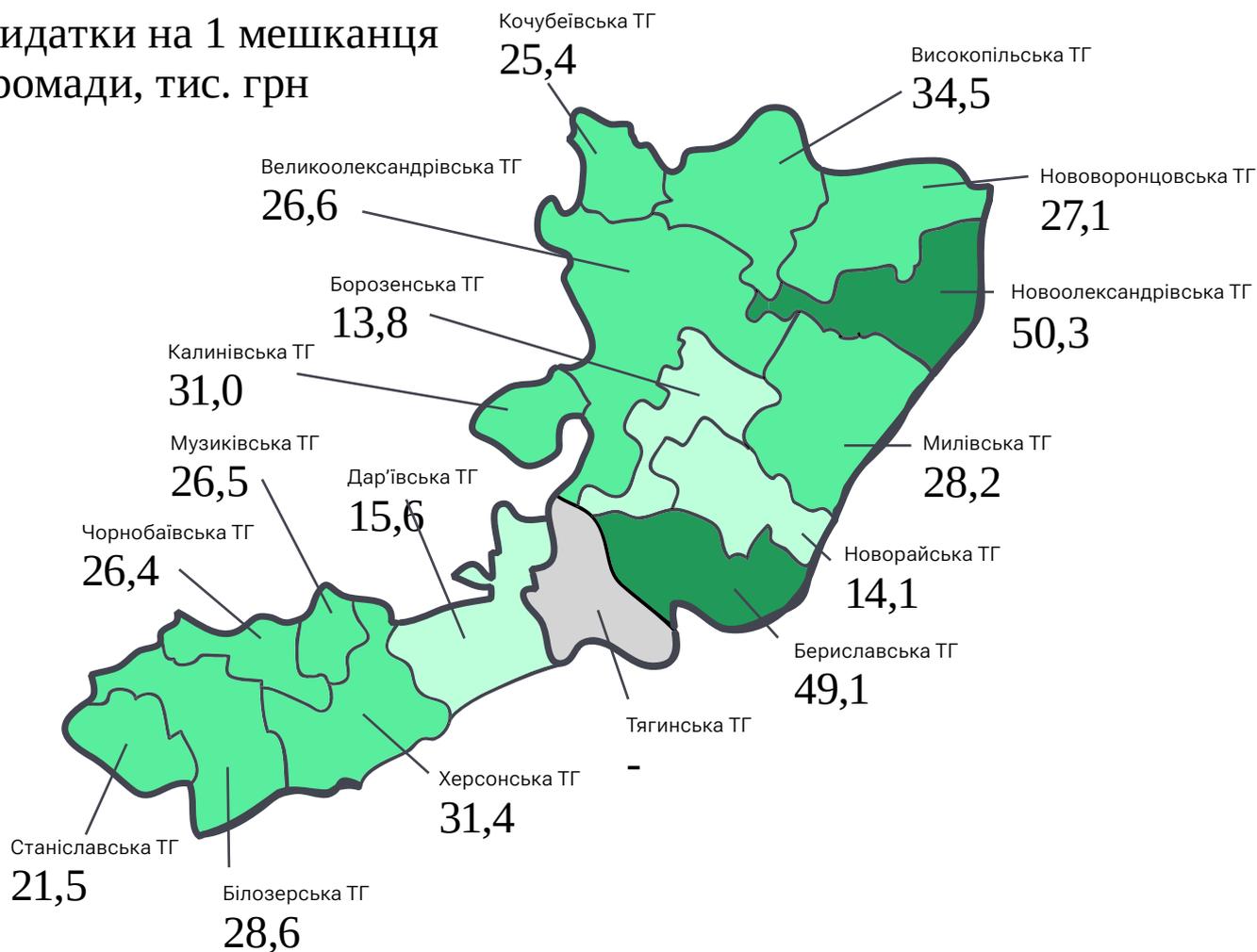
Зміна доходів (%)
до попереднього місяця

Зміна видатків (%)
до попереднього місяця

Фінансові показники

5. Видатки деокупованих громад Херсонської області у 2023 році

Видатки на 1 мешканця громади, тис. грн

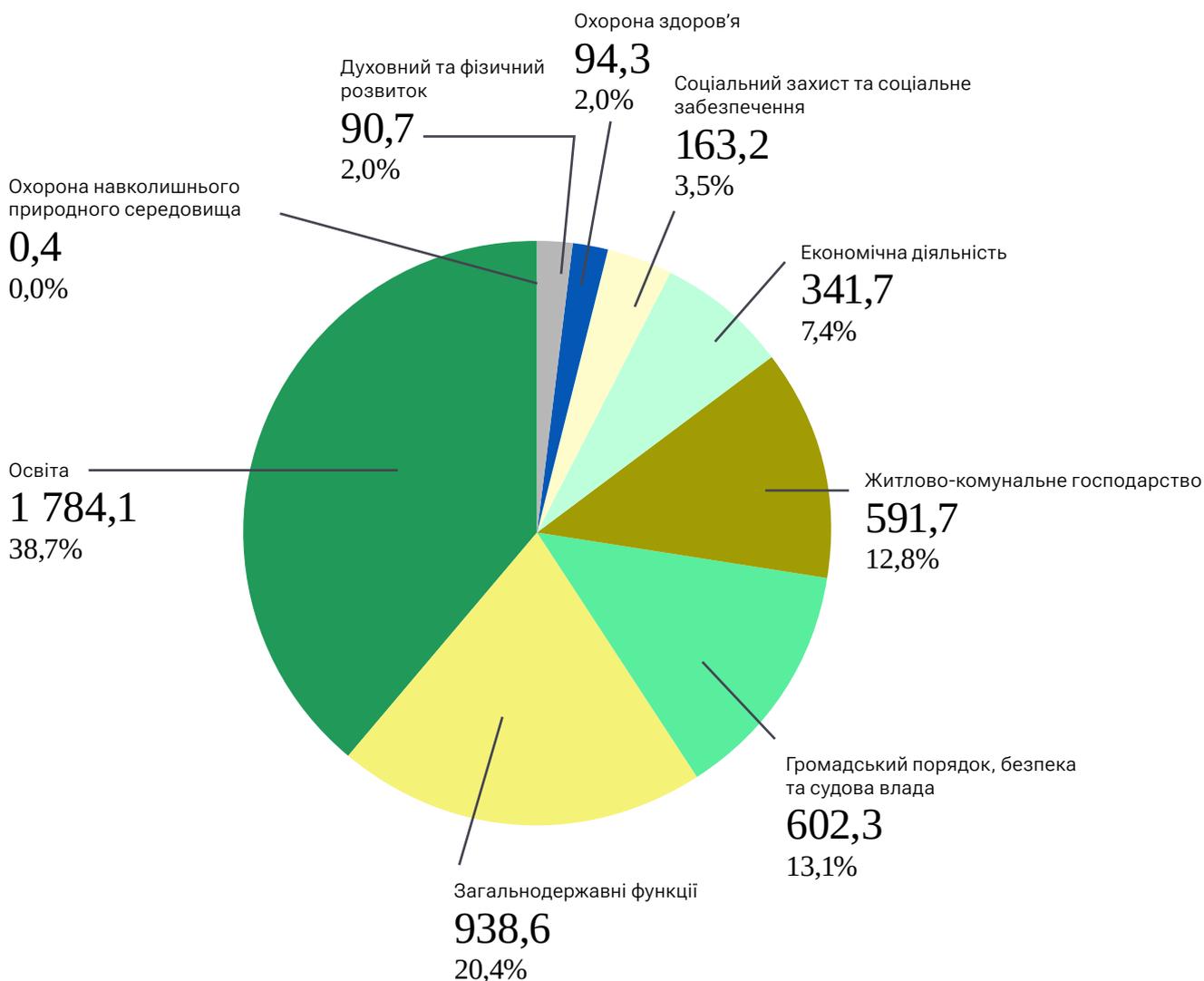

5. Видатки деокупованих громад Херсонської області у 2023 році

Назва громади	Видатки у 2023 році, млн грн
Херсонська МТГ	2 870,2
Новоронцовська СТГ	129,5
Бериславська МТГ	102,7
Тягинська СТГ	71,6
Новорайська СТГ	35,2
Борозенська СТГ	34,6
Великоолександрівська СТГ	254,8
Високопільська СТГ	155,9
Калинівська СТГ	42,7
Кочубеївська СТГ	45,9
Милівська СТГ	42,6
Новоолександрівська СТГ	78,5
Чорнобаївська СТГ	194,6
Дар'ївська СТГ	93,3
Музиківська СТГ	84,0
Станіславська СТГ	84,9
Білозерська СТГ	285,9
Всього ТГ	4 607,0

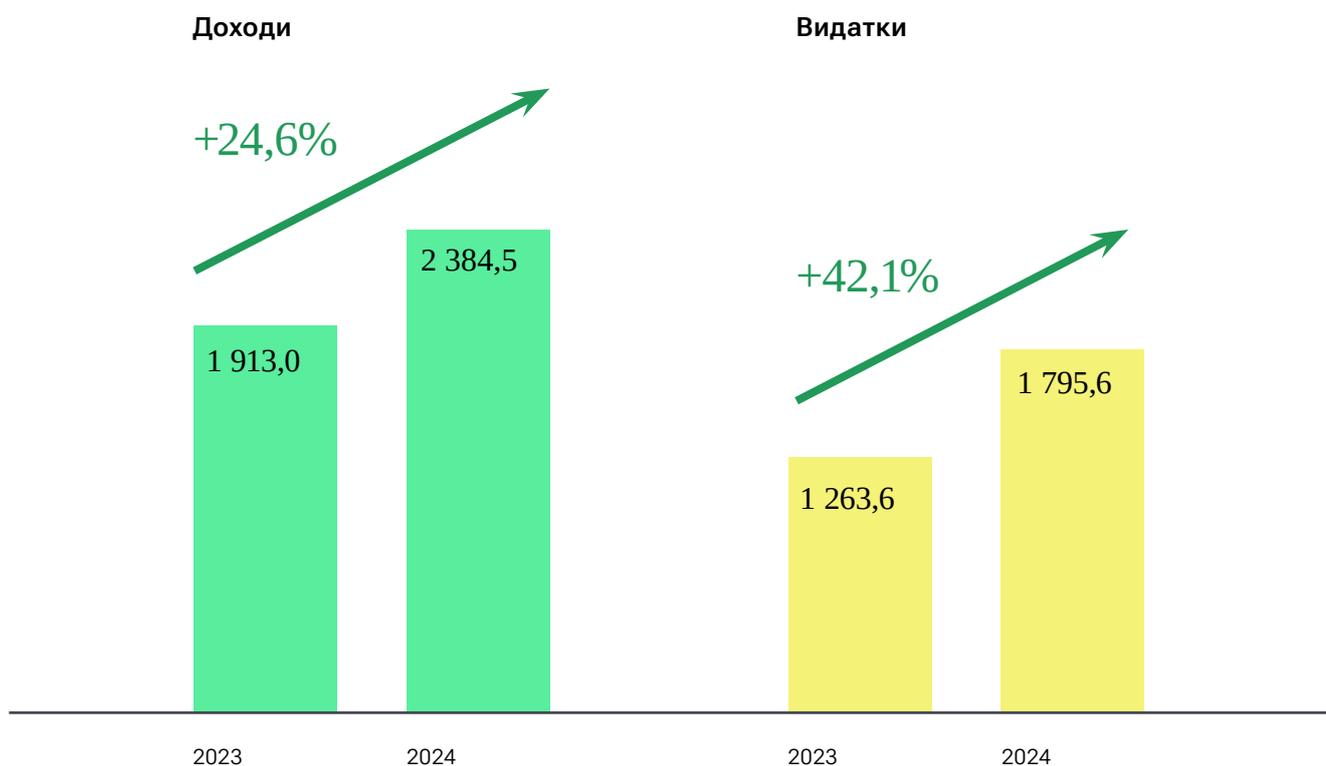
Фінансові показники

5. Видатки деокупованих громад Херсонської області у 2023 році у млн грн

Фінансові показники

6. Динаміка показників доходів та видатків громад у січні-травні 2024 року до січня-травня 2023 у млн грн

Фінансові показники

6. Динаміка показників доходів та видатків громад у січні-травні 2024 року до січня-травня 2023 у млн грн

	Доходи		зростання/ скорочення
	2023	2024	
Херсонська ТГ	1 193,6	1 509,8	26,5%
Новоронцовська ТГ	60,2	65,2	8,4%
Бериславська ТГ	54,3	69,0	27,0%
Тягинська ТГ	49,4	33,5	-32,3%
Новорайська ТГ	31,3	29,9	-4,6%
Борозенська ТГ	21,8	23,3	7,0%
Великоолександрівська ТГ	85,0	118,4	39,4%
Високопільська ТГ	40,6	60,8	49,7%
Калинівська ТГ	8,8	16,8	90,5%
Кочубеївська ТГ	17,0	19,8	16,6%
Милівська ТГ	22,9	30,7	34,1%
Новоолександрівська ТГ	35,2	39,7	12,8%
Чорнобаївська ТГ	89,4	135,8	51,9%
Дар'ївська ТГ	46,2	59,4	28,8%
Музиківська ТГ	52,0	32,8	-36,9%
Станіславська ТГ	25,6	56,5	120,6%
Білозерська ТГ	79,8	83,2	4,3%
Всього	1 913,0	2 384,5	24,6%

Фінансові показники

6. Динаміка показників доходів та видатків громад у січні-травні 2024 року до січня-травня 2023 у млн грн

	Зміна ПДФО	Видатки		зростання/ скорочення
		2023	2024	
Херсонська ТГ	-37,8%	885,0	1 178,1	33,1%
Новоронцовська ТГ	34,1%	41,3	52,6	27,4%
Бериславська ТГ	-19,7%	35,1	39,8	13,4%
Тягинська ТГ	-88,9%	23,9	20,1	-16,2%
Новорайська ТГ	33,9%	14,9	16,6	11,8%
Борозенська ТГ	-32,1%	8,6	16,9	95,6%
Великоолександрівська ТГ	45,0%	45,4	65,9	45,1%
Високопільська ТГ	12,5%	17,1	54,9	220,6%
Калинівська ТГ	172,1%	4,6	11,3	147,2%
Кочубеївська ТГ	2,9%	10,9	18,2	67,7%
Милівська ТГ	41,5%	13,0	20,5	58,1%
Новоолександрівська ТГ	27,6%	24,2	34,4	42,4%
Чорнобаївська ТГ	-87,4%	35,0	76,8	119,6%
Дар'ївська ТГ	16,7%	20,1	47,5	136,5%
Музиківська ТГ	45,1%	35,4	25,3	-28,4%
Станіславська ТГ	72,4%	12,1	48,9	302,7%
Білозерська ТГ	46,7%	37,0	67,7	83,2%
Всього	-37,8%	1 263,6	1 795,6	42,1%